

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE
NA LATA 2007-2013**

WRZESIEŃ 2007

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	6
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	10
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	23
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	24
2.2. DEMOGRAFIA	26
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	30
2.4. KWESTIA DZIECKA.....	38
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	42
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ.....	47
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.....	50
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	53
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY.....	57
2.10. ANALIZA SWOT.....	63
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	70
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	76
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	79
3.1. MISJA.....	80
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	81
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII.....	93
4. UWAGI KOŃCOWE	104

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 86 poz. 732 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania,

nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcyjność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

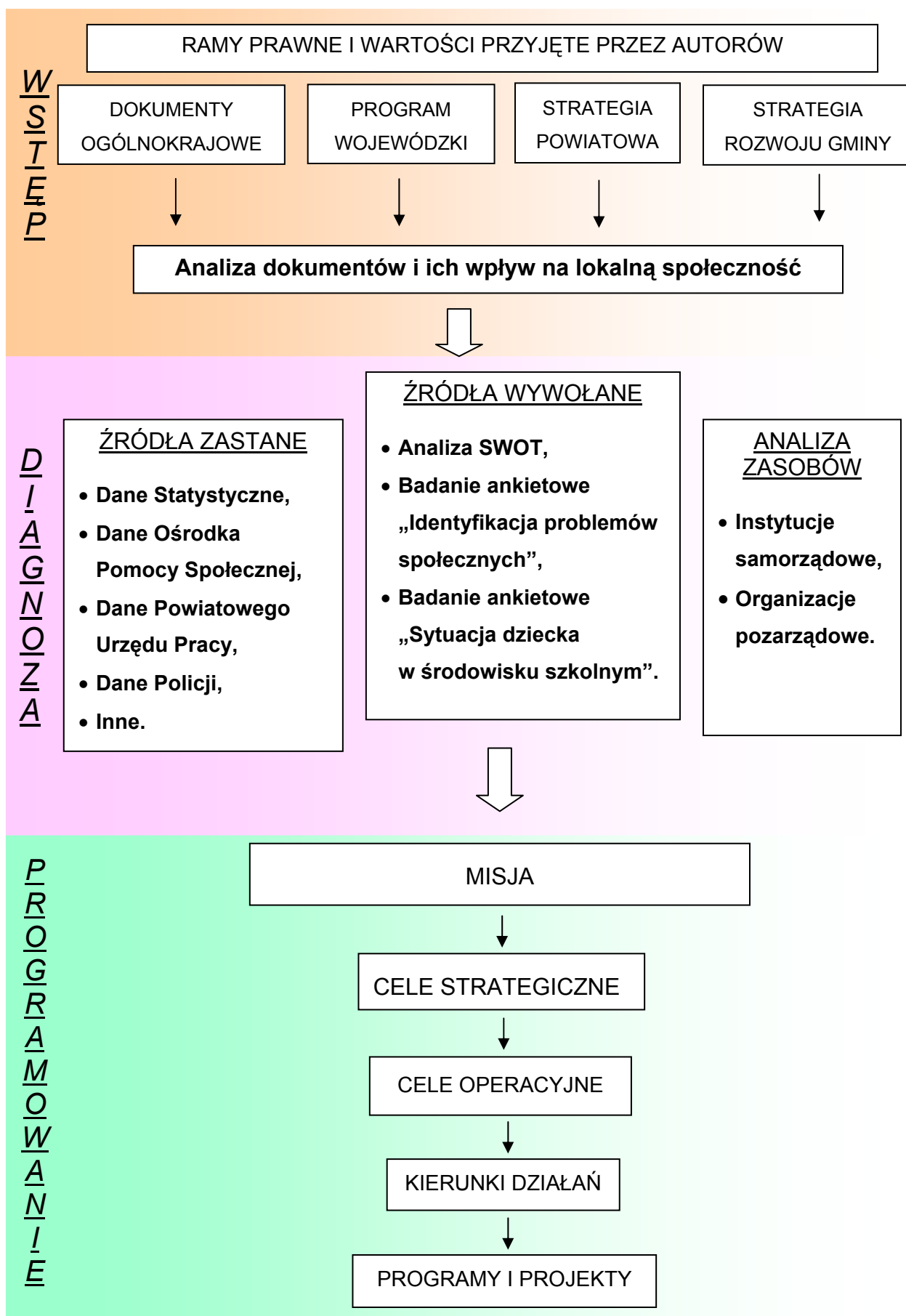
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnienia przy tym zalecenia KE w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społecznego-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągany będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei, które Polska w pełni zaakceptowała i oficjalnie potwierdziła poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;

- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych

kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz instytucje charytatywne, kościoły i związki wyznaniowe. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. PROGRAM STRATEGICZNY DLA POMOCY SPOŁECZNEJ

„STYMULOWANIE ROZWOJU POMOCY SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM – PERSPEKTYWA ŚRODOWISKOWA I INSTYTUCJONALNA”

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa kujawsko-pomorskiego. Program strategiczny dla pomocy społecznej „Stymulowanie rozwoju pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim – perspektywa środowiskowa i instytucjonalna” pozwala zaplanować działania województwa w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla województwa łódzkiego, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Rozwiązywanie problemów społecznych to nie tylko zadanie samorządu województwa. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania poziomu życia mieszkańców województwa. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

W trakcie prac nad dokumentem dokonano diagnozy sytuacji społecznej województwa kujawsko-pomorskiego i na jej podstawie sformułowano misję strategii („Zintegrowane działania pomocy społecznej na rzecz mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego uwzględniające potencjał wszystkich lokalnych partnerów”), a następnie wyznaczono przedstawione poniżej cele operacyjne i działania do podjęcia.

1. Identyfikacja i badanie natężenia problemów społecznych w sferze pomocy społecznej:

- analiza systemu pomocy społecznej w zakresie organizacji i funkcjonowania,
- wytyczanie kierunków i obszarów doskonalenia systemu pomocy społecznej.

2. Profilaktyka i działania na rzecz wychodzenia z kręgu pomocy społecznej:
 - działania informacyjne i profilaktyczne,
 - wspieranie procesów wychodzenia z kręgu pomocy społecznej.
3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej:
 - rozszerzanie środowiskowych form pomocy społecznej,
 - przedsięwzięcia inwestycyjne i modernizacyjne w pomocy instytucjonalnej.
4. Usprawnienie systemu komunikacji i współpracy pomiędzy realizatorami pomocy społecznej:
 - rozwijanie stałej wymiany doświadczeń,
 - włączanie się w proces budowy regionalnej sieci informacyjnej.
5. Edukacja i rozwój kadr pomocy społecznej:
 - zmodyfikowanie systemu kształcenia kadr dla pomocy społecznej,
 - rozwój systemu doskonalenia zawodowego kadry pomocy społecznej.

Powyższe cele i działania wyznaczają zadania szczegółowe, których realizatorami są samorzady województwa, powiatu, gminy, partnerzy społeczni oraz szkoły wyższe. W ramach zadań samorzady gmin zostały szczególnie zobligowane do:

- stworzenia systemu zbierania danych na temat funkcjonowania instytucji pomocy społecznej,
- udziału w procesie identyfikacji i analizy potrzeb oraz zasobów w zakresie pomocy społecznej,
- systematycznej oceny i analizy procesu wychodzenia osób i rodzin z kręgu pomocy społecznej,
- współpracy z samorządem wojewódzkim i powiatowym w wypracowywaniu kierunków zmian i wdrażaniu przyjętych rozwiązań,
- opracowywania programów informacyjno-integracyjnych i resocjalizacyjnych dla różnych grup społecznych oraz wdrażania skutecznych programów przeciwdziałania patologiom społecznym i wychodzenia z sytuacji kryzysowych,
- upowszechniania wiedzy wśród liderów lokalnych o problemach społecznych,
- inicjowania i wspierania procesu kreowania lokalnych animatorów zmian społecznych,
- aktywizowania potencjału ludzi starszych i niepełnosprawnych,
- wdrażania form wspierających aktywność społeczną kobiet,

- stymulowania aktywności własnej osób wychodzących z kręgu problemów społecznych oraz tworzenia lokalnych koalicji na rzecz tych osób,
- promowania i wdrażania alternatywnych form pracy z klientem,
- rozwijania lokalnych form wsparcia i pomocy środowiskowej,
- inspiracji do tworzenia rodzin zastępczych,
- poszerzania bazy rehabilitacyjnej,
- osiągania standardów usług w domach pomocy społecznej,
- tworzenia lokalnej infrastruktury dla: matek z dziećmi i kobiet w ciąży, ludzi starych, osób bezdomnych oraz tworzenia gminnych mieszkań chronionych,
- doskonalenia współpracy z lokalnymi mediami,
- wykorzystywania w kontaktach z partnerami społecznymi elektronicznego systemu wymiany informacji.

1.4.5. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki znalazły miejsce w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sępoleńskiego. Dokument, określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości, wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytycza kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznacza cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy z różnych powodów znajdują się w potrzebie.

W trakcie prac nad strategią, na podstawie diagnozy problemów społecznych występujących na terenie powiatu, wyznaczono 7 głównych kierunków działań, w obrębie których określono m.in. następujące cele.

- I. Rozwój i integracja osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.
 1. Usprawnienie edukacji osób niepełnosprawnych i tworzenie warunków do pełnego korzystania z praw i uprawnień.
 2. Polepszenie warunków życiowych osób niepełnosprawnych poprzez likwidowanie barier oraz rehabilitację.
 3. Stwarzanie warunków do aktywizacji zawodowej, zatrudnienia i przeciwdziałania skutkom bezrobocia wśród niepełnosprawnych.

4. Wprowadzenie nowych i rozszerzenie istniejących form wsparcia.
- II. Podniesienie poziomu życia osób starszych oraz zaspokajanie ich niezbędnych potrzeb życiowych.
 1. Zapewnienie osobom starszym godnych warunków życia i opieki.
 2. Szeroka edukacja społeczeństwa i popularyzacja problemów ludzi starych w społeczeństwie.
 3. Organizacja czasu wolnego ludzi starszych.
- III. Pomoc w usamodzielnieniu osobom opuszczającym rodziny zastępcze, domy pomocy społecznej oraz niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych.
 1. Organizacja tymczasowych hoteli dla oczekujących na mieszkania komunalne.
 2. Pomoc w kontynuacji nauki i znalezieniu pracy.
- IV. Poprawianie organizacji standardu usług w pomocy stacjonarnej.
 1. Poprawianie poziomu świadczonych usług w Domach Pomocy Społecznej.
 2. Rozszerzenie pomocy stacjonarnej.
- V. Doskonalenie i tworzenie warunków organizacyjnych do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej oraz usprawnienie systemu komunikacji i współpracy pomiędzy realizatorami pomocy społecznej.
 1. Współdziałanie z różnymi podmiotami w obszarze pomocy społecznej.
 2. Doskonalenie jakości świadczonych usług.
 3. Doskonalenie współpracy z mediami.
- VI. Wspieranie rodziny jako podstawowego środowiska rozwoju dziecka.
 1. Wczesne oddziaływanie profilaktyczne jako metoda kształtowania postaw zapobiegających kryzysowi rodziny.
 2. Inicjowanie i promowanie wspólnotowych i samopomocowych form wspierania rodziny.
- VII. Ograniczenie bezrobocia oraz ubóstwa wśród mieszkańców powiatu sępoleńskiego.
 1. Zmniejszenie udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy.
 2. Zwiększenie liczby lokalnych przedsięwzięć skierowanych do osób bezrobotnych oraz dotkniętych ubóstwem.

1.4.6. STRATEGIA ROZWOJU GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływania czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw) konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W powyższych warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju.

Horyzont czasowy Strategii Rozwoju Gminy Sępólno Krajeńskie określono do 2010 r., choć niektóre zagadnienia obejmują rok 2015. W dokumencie sformułowano misję rozwoju gminy, przeprowadzono analizę SWOT, zidentyfikowano kluczowe problemy strategiczne, a także określono zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy.

Za nadrzędny cel rozwoju gminy uznano „zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości życia, poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, restrukturyzację rolnictwa oraz właściwą realizację zadań własnych gminy, zwłaszcza w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej i zapewnienia właściwego poziomu edukacji”. Jego osiągnięcie uzależniono od realizacji pięciu celów głównych. W obrębie dwóch z nich wyznaczono działania (kierunki) szczegółowe odnoszące się bezpośrednio do sfery społecznej.

1. Aktywizacja gospodarcza – tworzenie miejsc pracy oraz aktywne pozyskiwanie inwestorów
 - 1.1. Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości.
 - 1.2. Wyznaczenie, przygotowanie i promocja terenów inwestycyjnych.
 - 1.3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich gminy, a zwłaszcza rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, leśno-spożywczego oraz gospodarki leśnej.
 - 1.4. Wspieranie wszelkich inicjatyw i działalności służących rozwojowi bazy turystycznej oraz aktywne uczestnictwo w rozwoju ogólnodostępnego

zagospodarowania turystycznego. Podjęcie współpracy z gminami regionu Krajny w celu stworzenia i promocji produktu turystycznego.

- 1.5. Podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia roli Sępólna jako ośrodka powiatowego (w zakresie potencjału gospodarczego oraz obsługi mieszkańców).
2. Poprawa wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców.
 - 2.1. Objęcie wszystkich uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjów nauką 2 języków zachodnich przy zachowaniu możliwości nauki języka rosyjskiego.
 - 2.2. Objęcie wszystkich uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjów nauką informatyki.
 - 2.3. Rozwój szkolnej i ogólnodostępnej bazy sportowo-rekreacyjnej.
 - 2.4. Wprowadzenie do programu nauczania gimnazjów przedmiotu przygotowującego młodzież do funkcjonowania w społeczeństwie obywatelskim i w gospodarce wolnorynkowej (przedmiot łączący zagadnienia ekonomii, podstaw funkcjonowania firm, ekologii, wiedzy o własnej gminie i powiecie, itp.).
 - 2.5. Rozwój, przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, niezależnych od systemu szkolnictwa dla dorosłych, ośrodków podnoszenia kwalifikacji dorosłych, zajmujących się prowadzeniem kursów i szkoleń w kierunkach odpowiadających potrzebom na lokalnym – gminnym i powiatowym rynku pracy.
 - 2.6. Wsparcie restrukturyzacji szkolnictwa średniego w powiecie w celu wprowadzania kierunków kształcenia pożądaných na lokalnym rynku pracy. Wprowadzenie w szkołach średnich przedmiotów kształcących w kierunku agrobiznesu, agroturystyki, hotelarstwa i obsługi turystyki.
 - 2.7. Dążenie do utworzenia na terenie powiatu placówki zamiejscowej szkoły wyższej, umożliwiającej uzyskanie wykształcenia na poziomie wyższym lub półwyższym (licencjackim).

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Sępólno Krajeńskie jest gminą miejsko-wiejską, położoną w północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie sępoleńskim. Większość gminy leży na wysokości około 110-120 m n.p.m. Gmina zajmuje powierzchnię 229 km² i liczy 15.921 mieszkańców, z czego 9.271 osób mieszka w Sępólnie Krajeńskiej, będącym siedzibą władz gminy (stan na 31.12.2006 r.). Pod względem zajmowanej powierzchni gmina należy do największych gmin woj. kujawsko-pomorskiego (zajmuje 10. miejsce wśród 144 gmin).

Do gminy należą dwadzieścia trzy sołectwa (rycina 1): Dziechowo, Iłowo, Jazdrowo, Komierowo, Lutowo, Lutówko, Niechorz, Piaseczno, Radońsk, Sikorz, Skarpa, Świdwie, Teklanowo, Trzciany, Wałdowo, Wałdówko, Wilkowo, Wiśniewa, Wiśniewka, Włóścibórz, Wysoka, Zalesie i Zboże. Gmina graniczy z 8 gminami: Więcbork, Sośno i Kamień Krajeński (w powiecie sępoleńskim), Kęsno i Gostycyn (w powiecie tucholskim), Lipka i Zakrzewo (w powiecie złotowskim) oraz Debrzno (w powiecie człuchowskim).

Rycina 1. Gmina Sępólno Krajeńskie.

Pod względem fizycznogeograficznym gmina położona jest w obszarze mezoregionu Pojezierza Krajeńskiego, wchodzącego w skład makroregionu Pojezierzy Południowopomorskich. Rzeźba terenu gminy ma charakter młodoglacjalny. Została

ukształtowana w czasie ostatniego zlodowacenia, około 16,5 tys. lat temu. Gmina charakteryzuje się zróżnicowaniem rzeźby terenu, którą tworzą różne formy zarówno akumulacyjnej, jak i erozyjnej działalności glacialnej i fluwioglacialnej. Najpowszechniej występującą formą są płaskie i faliste równiny morenowe oraz sandrowe. Ta druga forma jest szczególnie rozległa w zachodniej, porośniętej lasem, części gminy (okolice Dziechowa – Zaleśniaka). Główną formą erozyjną jest dolina rzeki Sępólnki, biegnąca równoleżnikowo w środkowej części gminy. Poniżej Sępólna (na wschód od miasta) charakteryzuje się ona dosyć stromymi zboczami.

W strukturze gruntów dominują użytki rolne zajmujące 61,5% ogólnej powierzchni gminy. Lasy zajmują 26,3% powierzchni, a pozostałe grunty (tereny zabudowane, drogi, akweny) – 12,1%. Gmina Sępólno charakteryzuje się raczej niesprzyjającymi przyrodniczymi warunkami rozwoju rolnictwa. Jest to przede wszystkim skutek występujących na jej terenie gleb, wśród których prawie 2/5 stanowią gleby rdzawe o małej lub bardzo małej przydatności dla rolnictwa. Około 40% stanowią gleby płowe, raczej przydatne, a stosunkowo mały jest udział przydatnych dla rolnictwa gleb brunatnych. Z końcem 2006 roku na terenie gminy funkcjonowało 1.190 podmiotów gospodarczych prywatnych i 55 podmiotów publicznych.

Gmina Sępólno charakteryzuje się dobrą dostępnością w komunikacji drogowej. Przez jej teren przebiega droga krajowa nr 25 relacji Bobolice – Biały Bór – Człuchów – Kamień Krajeński – Sępólno Krajeńskie – Koronowo – Bydgoszcz – Inowrocław – Strzelno – Śleśin – Konin – Kalisz – Ostrów Wielkopolski – Antonin – Oleśnica. Droga ta pełnić ma w założeniu rolę głównego szlaku komunikacyjnego łączącego Polskę centralną i południowo-wschodnią ze środkowym Wybrzeżem.

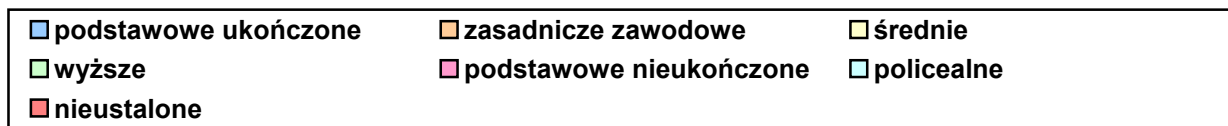
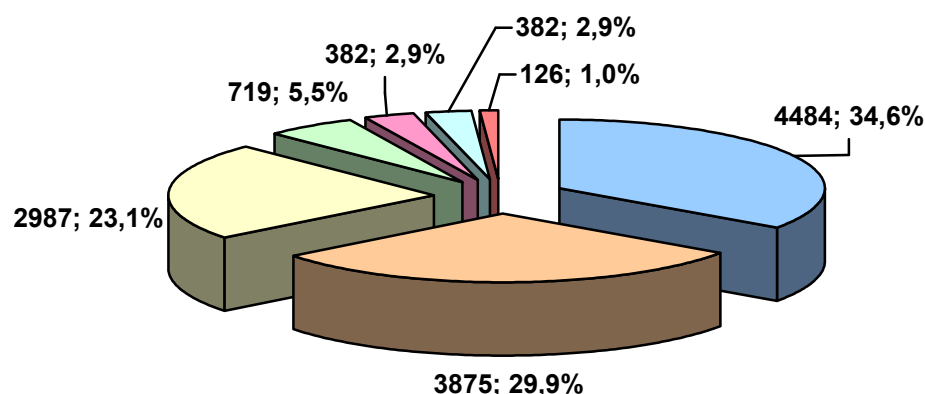
Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą: dwa przedszkola, do których w roku szkolnym 2006/2007 uczęszczało ogółem 253 dzieci, siedem szkół podstawowych, w których naukę pobierało 1.131 uczniów, cztery gimnazja, w których uczyło się 690 uczniów, oraz dwie szkoły ponadgimnazjalne, do których uczęszczało 808 uczniów.

Mieszkańcy gminy Sępólno Krajeńskie mają zapewnioną opiekę zdrowotną w dwóch ośrodkach zdrowia i dwunastu gabinetów prywatnych.

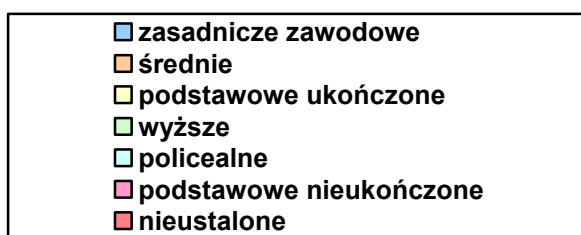
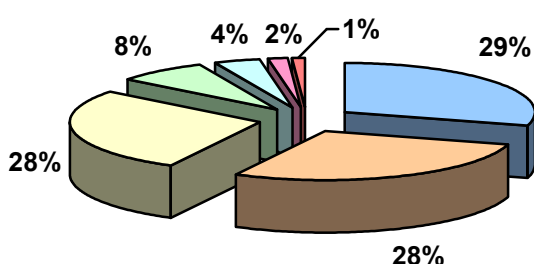
2.2. DEMOGRAFIA

W 2002 roku teren gminy Sępólno Krajeńskie zamieszkiwały 15.693 osoby. Analizując strukturę wykształcenia ludności gminy w wieku 13 lat i więcej (12.955 osób), należy stwierdzić, iż największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (4.484 osoby), zasadniczym zawodowym (3.875 osób) i średnim (2.987 osób), a wykształceniem wyższym legitymowało się 719 osób.

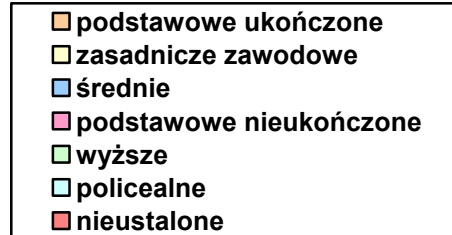
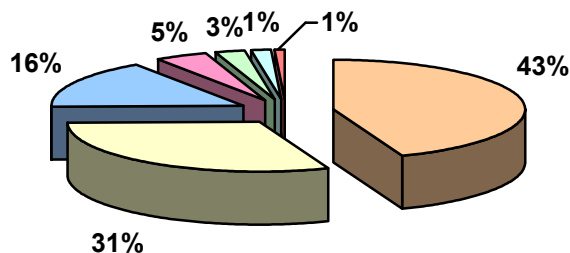
Ludność gminy w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Ludność miasta w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Ludność obszarów wiejskich gminy w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

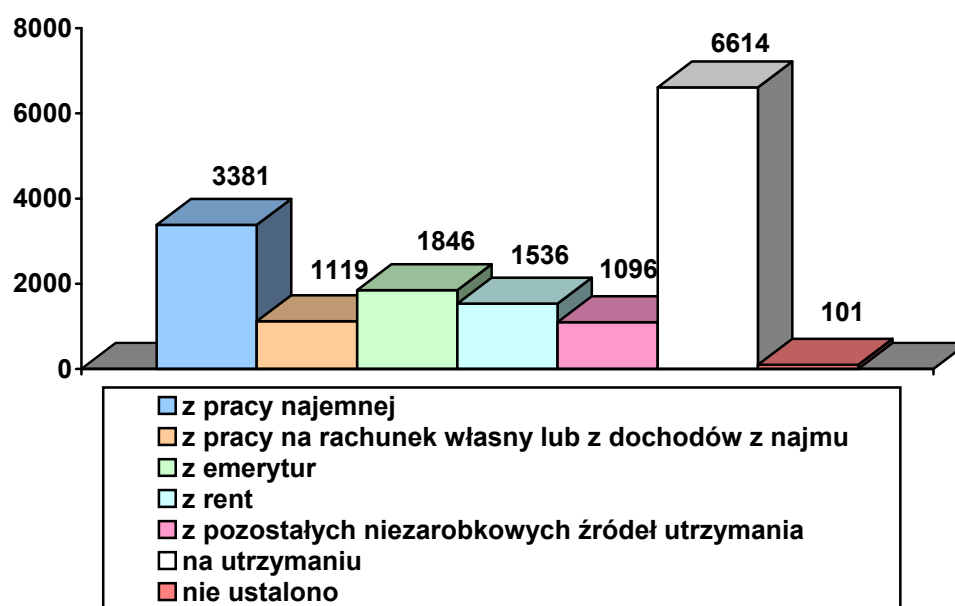

Badania własne Centrum AV na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Generalnie mieszkańcy miasta charakteryzowali się wyższym poziomem wykształcenia niż ludność obszarów wiejskich. Wśród mieszkańców Sępólna Krajeńskiego największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i średnim, a w gronie ludności wiejskiej dominowały osoby mające wykształcenie podstawowe ukończone.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

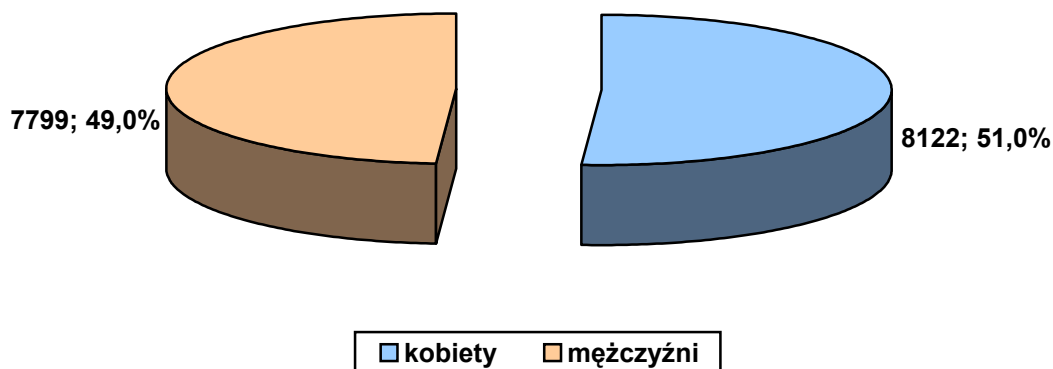
Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku spośród 15.693 mieszkańców gminy 8.978 osób (57,2%) posiadało własne źródło utrzymania. Wśród nich 4.500 osób utrzymywało się z pracy, w tym 3.381 osób z pracy najemnej i 1.119 osób z pracy na rachunek własny lub z dochodów z najmu (675 osób z pracy w swoim gospodarstwie rolnym). Z pozostałych źródeł utrzymania korzystało 4.478 osób, z czego 1.846 mieszkańców gminy otrzymywało świadczenia emerytalne, a 1.536 osób – świadczenia rentowe. Na utrzymaniu pozostawało 6.614 mieszkańców, a źródła utrzymania nie ustalono dla 101 osób.

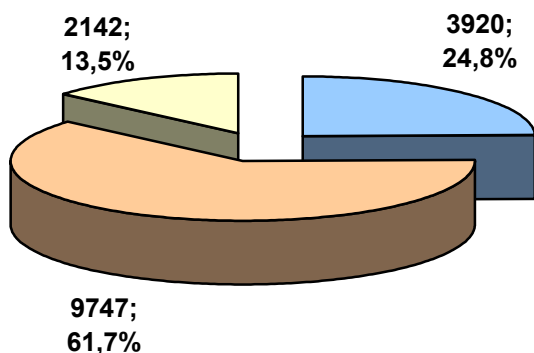
Ludność gminy Sępólno Krajeńskie z końcem 2006 roku

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

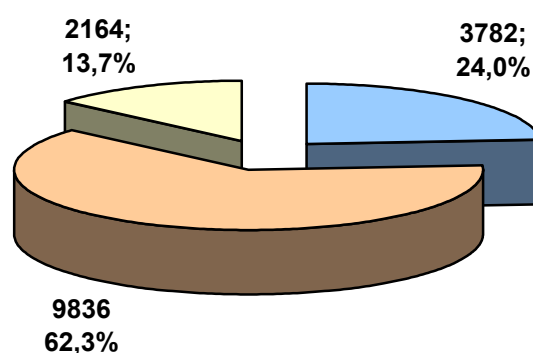
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 31 grudnia 2006 roku teren gminy Sępólno Krajeńskie zamieszkiwało 15.921 osób, w tym 8.122 kobiety i 7.799 mężczyzn. Na 100 mężczyzn przypadały 104 kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 70 osób na 1 km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Sępólno Krajeńskie z końcem 2003 roku

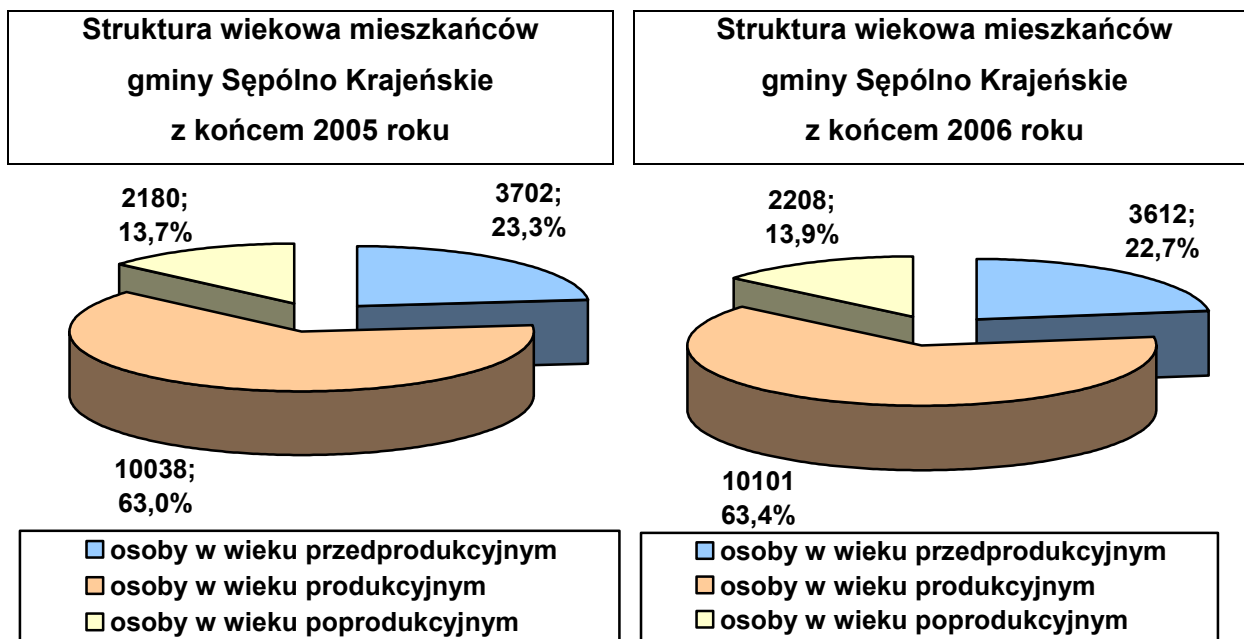
■ osoby w wieku przedprodukcyjnym
■ osoby w wieku produkcyjnym
■ osoby w wieku poprodukcyjnym

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Sępólno Krajeńskie z końcem 2004 roku

■ osoby w wieku przedprodukcyjnym
■ osoby w wieku produkcyjnym
■ osoby w wieku poprodukcyjnym

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na przestrzeni lat 2003-2006 struktura wiekowa mieszkańców gminy Sępólno Krajeńskie ulegała zmianom. W analizowanym okresie miał miejsce systematyczny spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (z 3.920 osób w 2003 r. do 3.612 osób w 2006 r.) przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku produkcyjnym (z 9.747 osób w 2003 r. do 10.101 osób w 2006 r.) i poprodukcyjnym (z 2.142 osób w 2003 r. do 2.208 osób w 2006 r.).

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Sępólno Krajeńskie w latach 2003-2006 była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy jednak zwrócić uwagę na dwie istotne kwestie. Pierwsza z nich dotyczy systematycznie zmniejszającej się w gminie liczby dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co związane jest z malejącą dzietnością rodzin. Druga natomiast odnosi się do odnotowywanego zarówno w skali kraju, jak i gminy wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn). Ten ostatni trend w niedalekiej przyszłości może wystąpić z większą intensywnością, bowiem znaczna grupa mieszkańców w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową, a tym samym zasili grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55. roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniej długości życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W okresie od 1996 do 2003 roku liczba osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji zwiększyła się w skali całego kraju o 2,8 mln osób. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

W 2004 roku mieliśmy w Polsce do czynienia z kontynuacją tendencji obserwowanej od 1996 roku, polegającej na wzroście zasięgu ubóstwa obiektywnego szacowanego na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych (GUS). W 2004 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 4,3% w 1996 r.).

Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

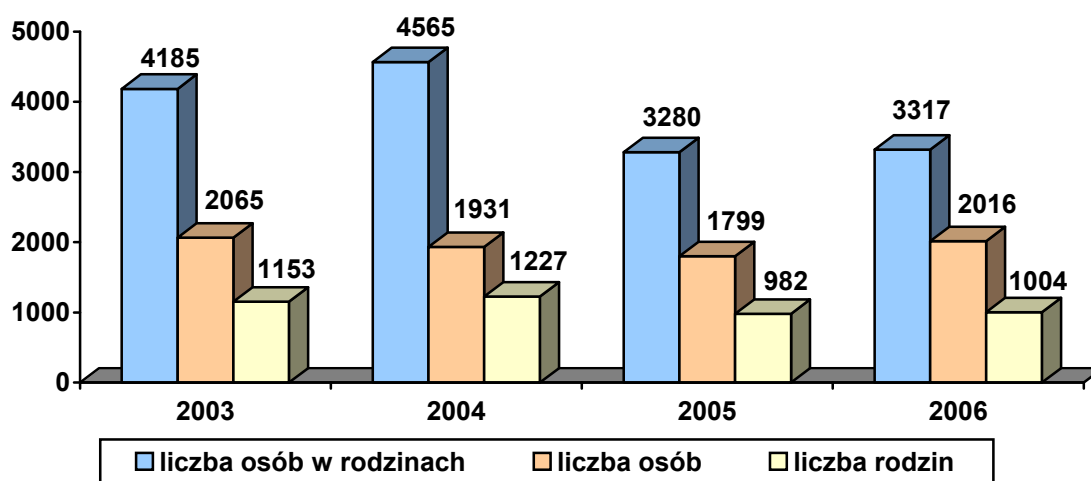
System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Sępólno Krajeńskie odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2003-2006

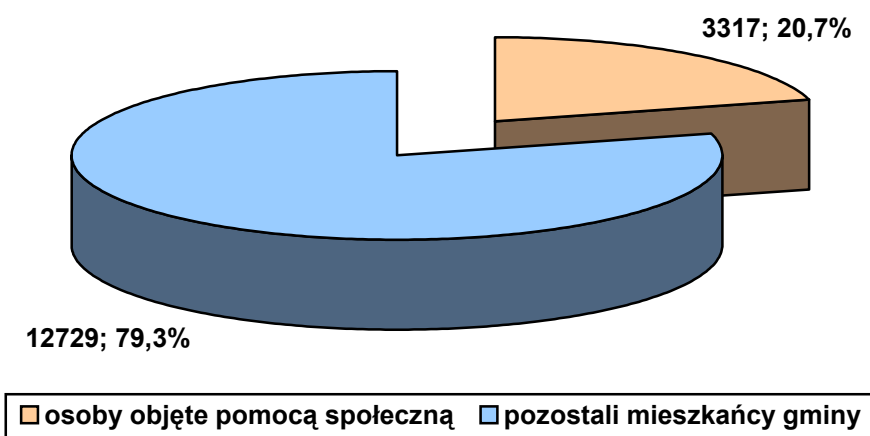

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

W latach 2003-2006 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Sępólno Krajeńskie ulegała zmianom. Na wahania liczby uprawnionych do świadczeń wpływ miały m.in. ustawa o rencie socjalnej i ustawa o świadczeniach rodzinnych, które spowodowały w 2004 przejście części klientów systemu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika świadczeń rodzinnych.

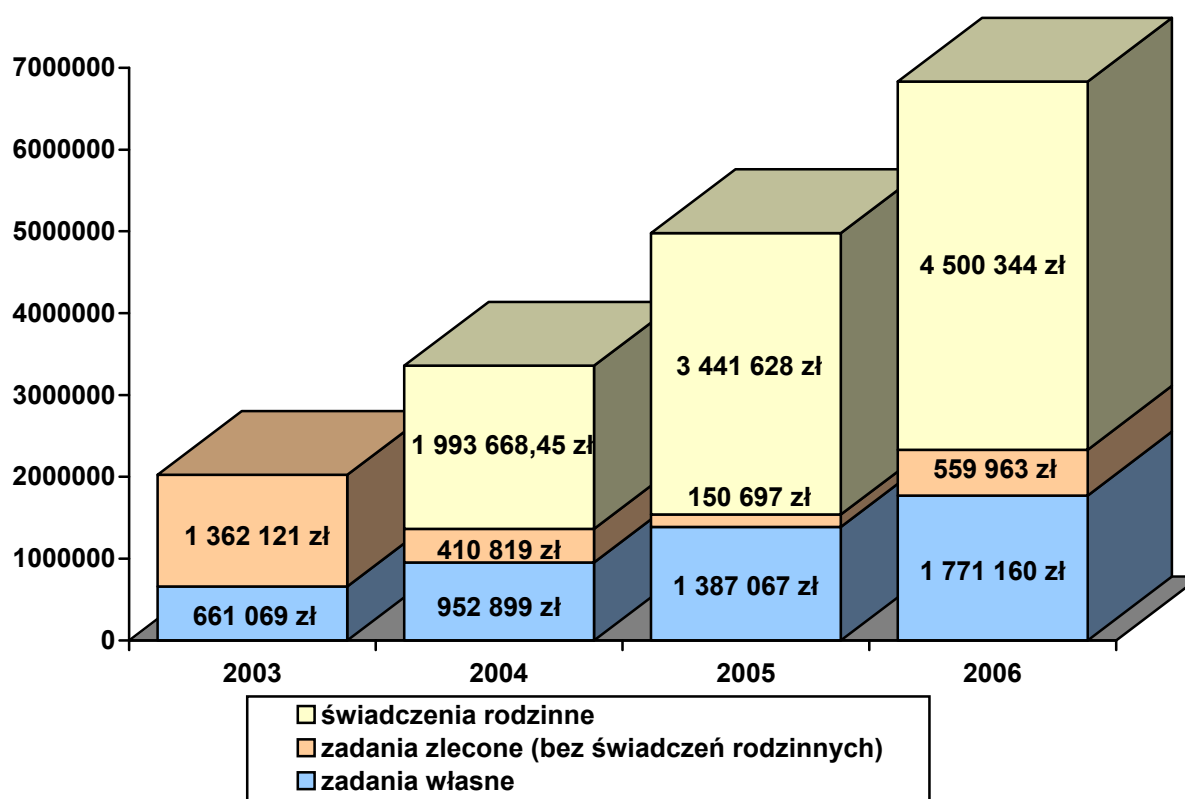
Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2006 roku

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim.

Spośród 15.921 mieszkańców gminy, 3.317 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2006. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2003-2006 i świadczenia rodzinne w latach 2004-2006

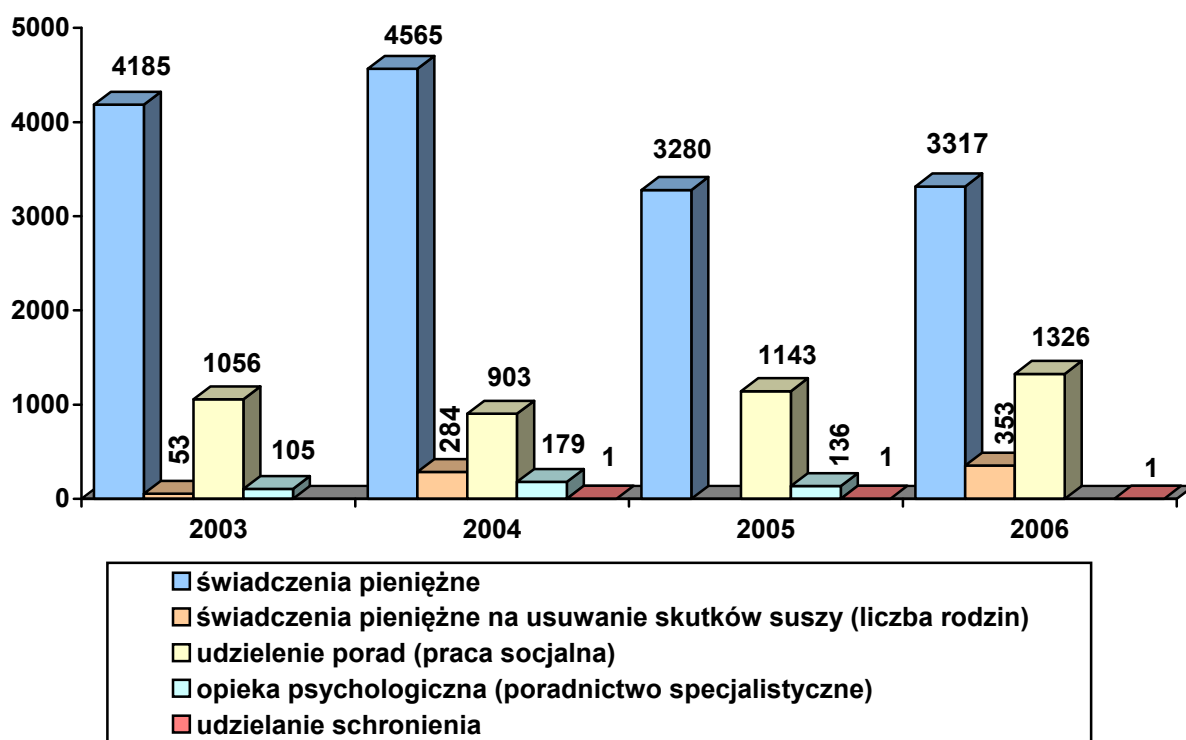
Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne oraz kwoty na zadania zlecone, w tym wartość świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2003-2006 zwiększały się z roku na rok. Taki stan rzeczy był efektem wzrostu ilości środków na zadania zlecone, wśród których dominującą pozycję stanowiły kwoty przeznaczane na realizację świadczeń rodzinnych.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2003 – 2.023.190 zł, w 2004 – 3.357.386,45 zł (w tym 1.993.668,45 zł na świadczenia rodzinne), w roku 2005 – 4.979.392 zł (w tym 3.441.628 zł na świadczenia rodzinne), a w 2006 roku – 6.831.467 zł (w tym 4.500.344 zł na świadczenia rodzinne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS w latach 2003-2006 (liczba osób w rodzinach)

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim.

Świadczenia pieniężne były najczęściej udzielaną formą pomocy. W latach 2005-2006 nastąpił, w porównaniu z latami poprzednimi, spadek tego rodzaju wsparcia. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne

W omawianym okresie beneficjenci systemu pomocy społecznej korzystali również z nieuwzględnionych na powyższym wykresie i w poniższej tabeli świadczeń rzeczowych (głównie w postaci dożywiania), porad udzielanych przez pracowników ośrodka, opieki psychologicznej oraz schronienia. Szczególną uwagę zwraca znaczny wzrost w 2006 roku liczby osób objętych poradnictwem.

Typ realizowanych świadczeń w latach 2003-2006

Typy świadczeń	2003		2004		2005		2006	
	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin
Pieniężne	4185	1153	4565	1227	3280	982	3317	1004
Udzielenie porad	1056	254	903	279	1143	363	1326	372
Opieka psychologiczna	105	32	179	44	136	44	–	–
Udzielanie schronienia	–	–	1	1	1	1	1	1
Kłęska żywiłowa	249	53	1146	284	–	–	–	353

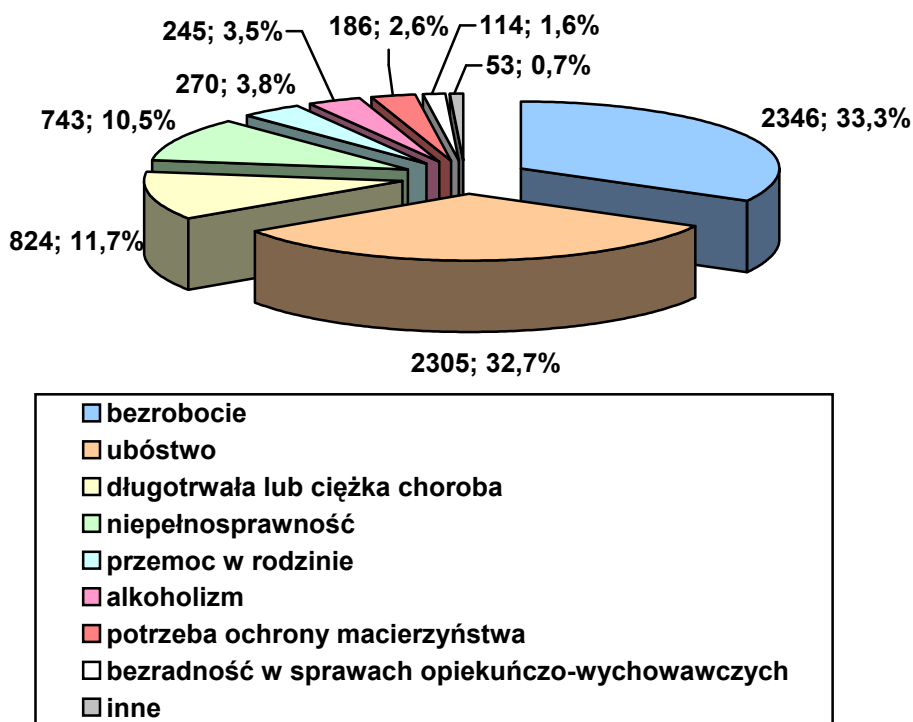
Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję OPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy OPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W latach 2005-2006 Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim skierował do DPS-u odpowiednio 1 i 9 osób.

Do Domów Pomocy Społecznej trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2006 roku (liczba osób w rodzinach)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim.

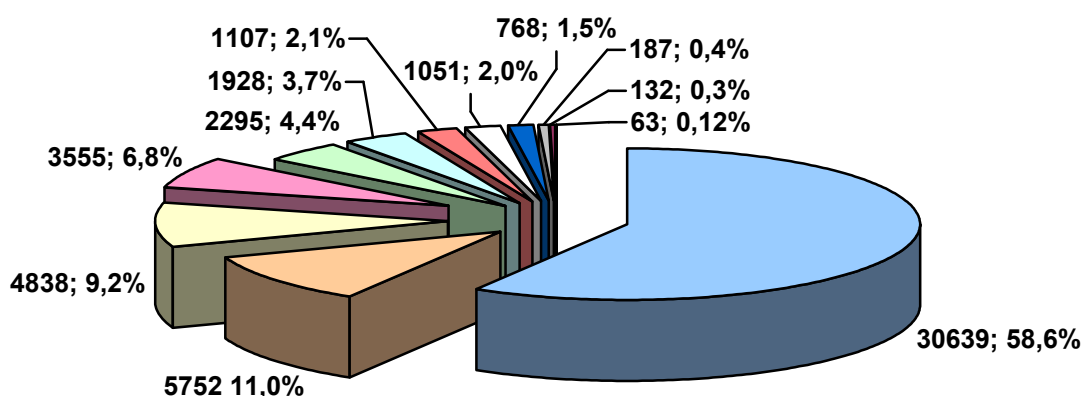
Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

W 2006 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- bezrobocie – 2.346 osób w 663 rodzinach,
- ubóstwo – 2.305 osób w 668 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 824 osoby w 305 rodzinach,
- niepełnosprawność – 743 osoby w 276 rodzinach,
- przemoc w rodzinie – 270 osób w 73 rodzinach,
- alkoholizm – 245 osób w 84 rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 186 osób w 31 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 114 osób w 23 rodzinach,
- sytuacja kryzysowa – 22 osoby w 6 rodzinach,

- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 21 osób w 7 rodzinach,
- bezdomność – 4 osoby w 4 rodzinach,
- zdarzenie losowe – 4 osoby w 1 rodzinie,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze – 2 osoby w 1 rodzinie.

Świadczenia rodzinne przyznane przez OPS w 2006 roku

- zasiłek rodzinny
- zasiłek pielęgnacyjny
- dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- świadczenie pielęgnacyjne
- dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka oraz zapomoga wypłacana przez gminy z tytułu urodzenia się dziecka. W 2006 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim przyznał ogółem (liczba świadczeń):

- 30.639 zasiłków rodzinnych,
- 5.752 zasiłki pielęgnacyjne,
- 4.838 dodatków do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,

- 3.555 dodatków do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- 2.295 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- 1.928 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- 1.107 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- 1.051 świadczeń pielęgnacyjnych,
- 768 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- 187 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka,
- 132 dodatki do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka,
- 63 dodatki do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

W 2006 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim przyznał również 1.842 zaliczki alimentacyjne na łączną kwotę 378.587,31 zł oraz opłacił odpowiednio 881 i 468 składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe i zdrowotne na kwotę odpowiednio 121.315 zł i 15.807,72 zł.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,

- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 10 ankiet – 3 ze szkół podstawowych, 6 z zespołów szkół, 1 z liceum ogólnokształcącego. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

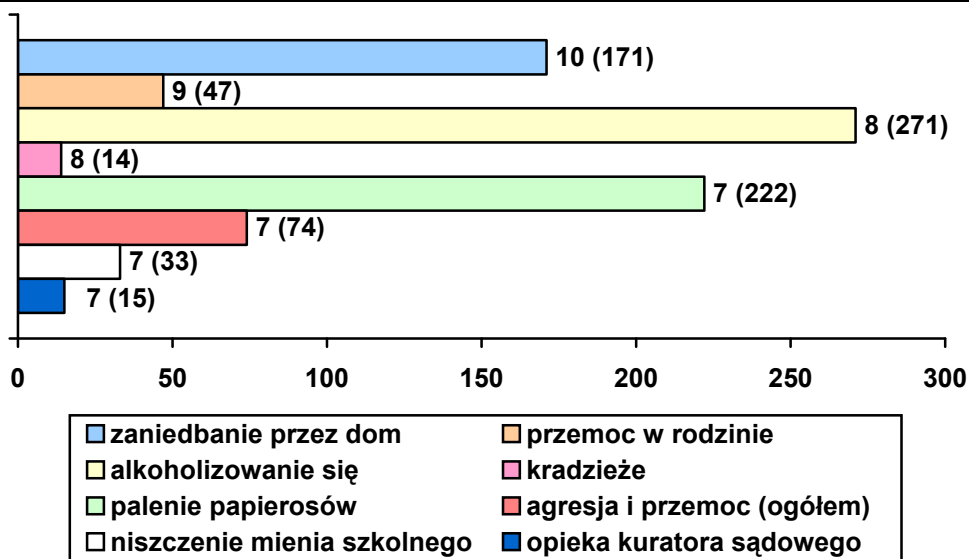
Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje (liczba wskazań i ujawnionych przypadków)	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	8 (271)	2
2	Narkotyzowanie się	2 (90)	8
3	Palenie papierosów	7 (222)	3
4	Ucieczki z domu	3 (10)	7
5	Kradzieże	8 (14)	3
6	Agresja i przemoc, w tym poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	7 (74)	3
7	Autoagresja	2 (5)	8

8	Przestępczość ujawniona	5 (23)	5
9	Niszczenie mienia szkolnego	7 (33)	3
10	Udział w grupach negatywnych	4 (16)	6
11	Opieka kuratora sądowego	7 (15)	3
12	Przemoc w rodzinie	9 (47)	1
13	Zaniedbanie przez dom	10 (171)	
14	Wykorzystywanie seksualne	1 (2)	9

Badania własne Centrum AV.

**Najczęściej występujące problemy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej
(liczba szkół, w których stwierdzono daną cechę, oraz liczba ujawnionych przypadków)**

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawali jednocześnie liczbę występujących przypadków. Do problemów najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym zaliczono zaniedbanie przez dom, przemoc w rodzinie, sięganie po środki uzależniające (alkohol, papierosy), kradzieże, stosowanie agresji i przemocy wobec rówieśników, niszczenie mienia szkolnego oraz potrzebę sprawowania opieki przez kuratora sądowego (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto częstotliwość ich występowania).

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, pedagodzy wskazywali głównie na zjawisko ubożenia rodzin, którego podłożem jest bezrobocie. Konsekwencją

tej sytuacji jest konieczność wyjazdu jednego z rodziców za granicę w celu poszukiwania pracy, a także dysfunkcje występujące w domu odnoszące się do zaniedbania, uzależnień rodziców i uczniów, przemocy w rodzinie i rozpadu rodziny oraz upadku autorytetów.

Dziewięć ankietowanych szkół prowadzi dożywianie uczniów, osiem posiada dostęp do Internetu i umożliwia korzystanie z sali gimnastycznej, a w jednej funkcjonują klasy integracyjne. Pięć placówek zatrudnia pedagoga, cztery pielęgniarkę, dwie logopedę, w jednej pracuje doradca zawodowy, w kolejnej psycholog.

Ogół szkół oferuje uczniom zajęcia dodatkowe (m.in. przedmiotowe koła zainteresowań, zajęcia rekreacyjno-sportowe, taneczne, wokalne, artystyczne, teatralne, informatyczne, chór, itp.), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze (8 szkół), korekcyjno-kompensacyjne (6), logopedyczne (4), socjoterapeutyczne (3), psychoterapeutyczne (1) i rewalidacyjno-wychowawcze (1).

Ankietowane szkoły podejmują działania profilaktyczne i naprawcze zgodnie z przyjętymi programami wychowawczym i profilaktycznym. Ich celem jest m.in. rozwijanie umiejętności psychospołecznych, stworzenie alternatywy dla zachowań dysfunkcyjnych oraz pedagogizacja rodziców. Działania te prowadzone są w formie pogadarek, prelekcji (np. na temat agresji i przemocy, uzależnień, niedostosowania społecznego), zajęć terapeutycznych i wspierających indywidualny rozwój ucznia poprzez wskazywanie wzorców do naśladowania i ukazywanie prawdziwych wartości w życiu człowieka. Jednocześnie przedstawiciele niektórych szkół sygnalizowali potrzebę zwiększenia dostępu do pomocy psychologa oraz rozszerzenia oferty spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży, a także przywrócenia w niektórych placówkach programów profilaktycznych „Spójrz inaczej” i „Elementarz”.

Podejmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy zdiagnozować kompleksowo zagadnienia uzależnień i przemocy wśród uczniów i rodziców, a także sytuację materialną rodzin i sytuację domową uczniów. Rozpoznanie wymaga kwestia zagospodarowania czasu wolnego, aktualnych problemów i potrzeb uczniów (w tym ich zainteresowań i uzdolnień). Ponadto ankietowani wskazywali na konieczność przeprowadzenia analizy SWOT wśród rodziców, dzieci i młodzieży.

Według niektórych pedagogów na terenie gminy są rejony wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Do takich miejsc zaliczono

okolice jeziora „Barki”, dyskoteki Terminal, Zespołu Szkół nr 1 w Sępólnie Krajeńskim (w godzinach popołudniowych) oraz ulice Sienkiewicza i Rzeczna, gdzie młodzież spożywa alkohol i narkotykuje się.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy wskazywali na ich główne źródła: niski status materialny wielu rodzin, bariery społeczne wynikające z zamieszkiwania na terenach popegeerowskich, komunikacyjne (utrudniony dojazd do szkół) i mieszkaniowe (brak miejsca do nauki). Jednocześnie za niezbędne uznali zwiększenie pomocy materialnej dla uczniów i rodzin, objęcie dożywianiem większej liczby dzieci, organizowanie zajęć socjoterapeutycznych i psychoterapeutycznych, zwiększenie dostępu do specjalistów-psychologów, a także pomocy dydaktycznych. Zwracali również uwagę na konieczność zapewnienia alternatywnych form i – co się z tym wiąże – miejsc spędzania czasu wolnego (zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych, tworzenie świetlic środowiskowych) oraz zintensyfikowania działań profilaktycznych, m.in. w obszarach uzależnień oraz agresji i przemocy. Ponadto wskazali na potrzebę zwiększenia pomocy finansowej i rzeczowej dla rodzin ubogich oraz podnoszenia świadomości rodziców w kwestii odpowiedzialności za wychowanie dzieci.

Według ankietowanych przedstawione powyżej kwestie należałoby podjąć w lokalnym programie opieki na dziećmi i młodzieżą.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

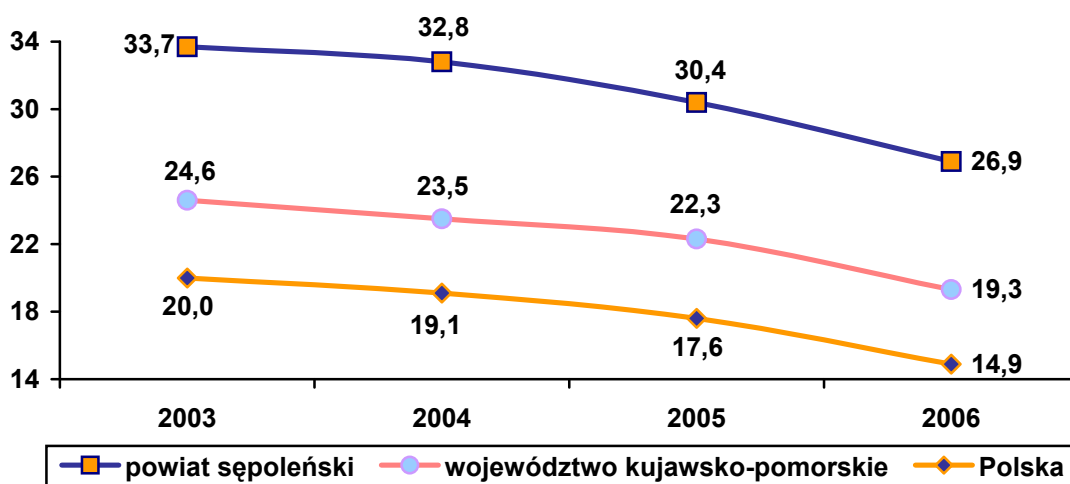
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją

bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w latach 2003-2006

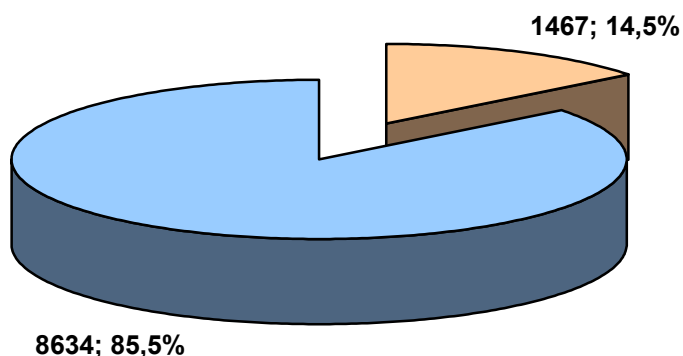

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2006 powiat sępoleński charakteryzował się znacznie wyższą, w stosunku do województwa kujawsko-pomorskiego i kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim na dzień 31 grudnia 2006 roku w gminie Sępólno Krajeńskie pozostawało zarejestrowanych 1.467 bezrobotnych (w 2005 roku – 1.722). Wśród nich większą liczebnie grupą były kobiety, które stanowiły 61,9% ogółu bezrobotnych w gminie (908 osób). W mieście Sępólno Krajeńskie zarejestrowanych było 789 bezrobotnych (53,8% ogółu), w tym 488 kobiet, natomiast na obszarze wiejskim gminy odnotowano 678 bezrobotnych (46,2% ogółu), w tym 420 kobiet. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące w mieście i gminie Sępólno Krajeńskie z końcem 2006 r.

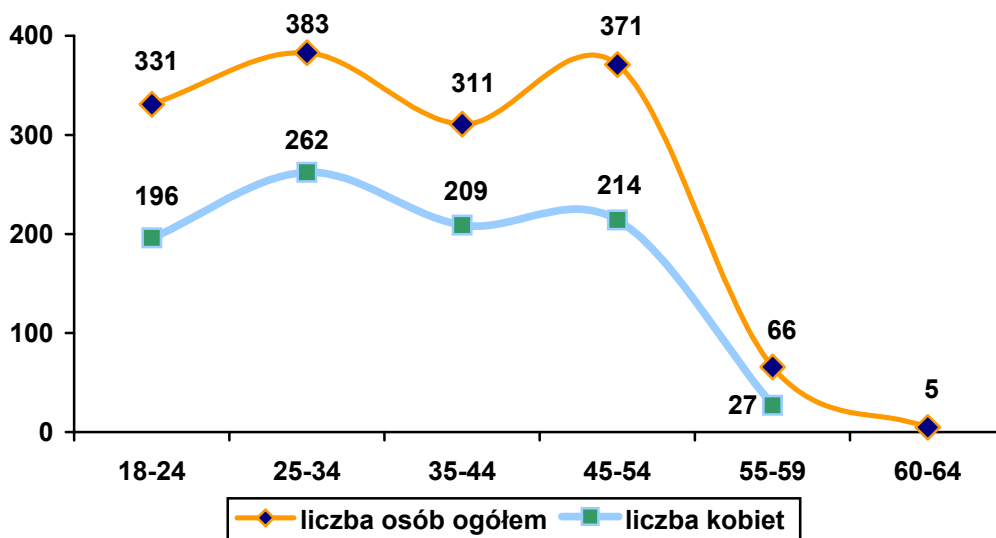

■ bezrobotni ■ osoby aktywne zawodowo pracujące

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim.

Spośród 10.101 osób z terenu gminy Sępólno Krajeńskie, będących w wieku produkcyjnym, z końcem 2006 roku 1.467 osób pozostawało bez zatrudnienia.

Bezrobotni według wieku z końcem 2006 roku

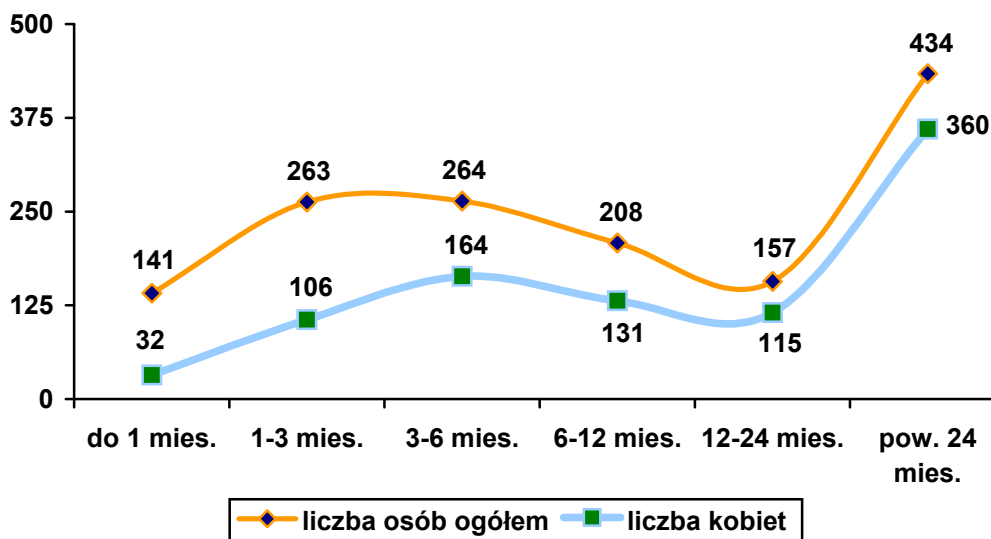

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim.

Z końcem 2006 roku w grupie bezrobotnych najczęściej było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Niepokoiła równie liczna i zarazem posiadająca niewielkie szanse na zmianę swej sytuacji życiowej grupa osób bezrobotnych w przedziale wiekowym 45-54 lata. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym,

zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. We wszystkich grupach wiekowych, z wyjątkiem przedziału 55-59 lat, odnotowano niekorzystną sytuację kobiet.

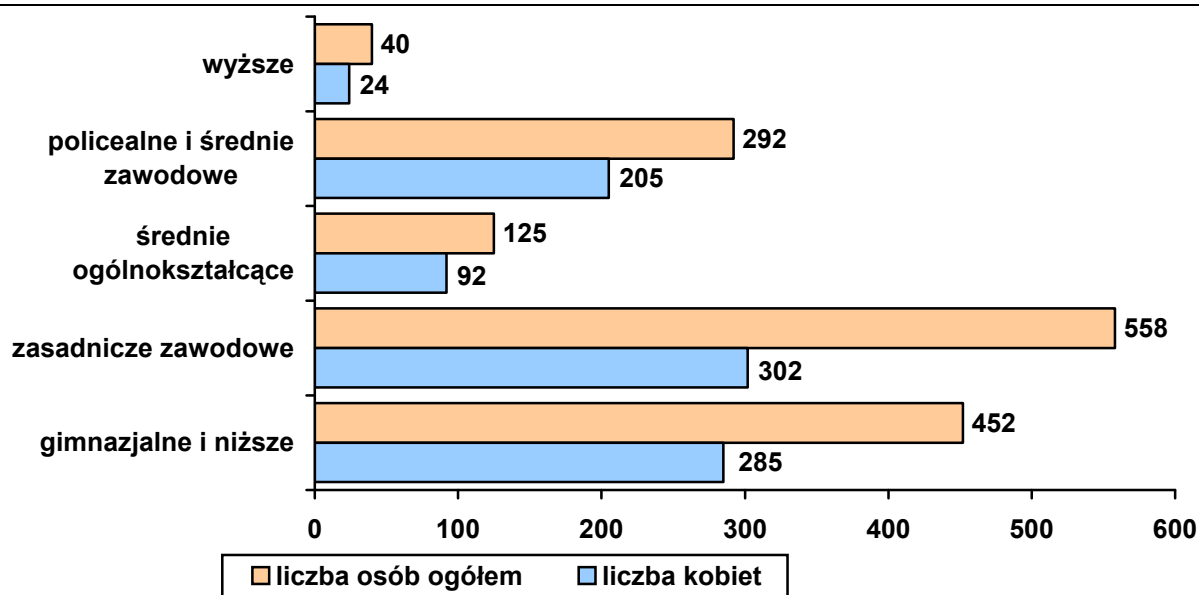
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2006 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

Bezrobotni według wykształcenia z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim.

Z końcem 2006 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu dosięgał osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych. We wszystkich grupach odnotowano niekorzystną sytuację kobiet.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych					
		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstinencji);
- jako zagrożenie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny. Spośród 1.004 rodzin objętych pomocą społeczną przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim w 2006 roku, 84 rodziny liczące 245 osób swą trudną sytuację życiową tłumaczyły problemem alkoholowym. Nie było uwidocznione używanie narkotyków. W analizowanym roku z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek nie

świadczył pomocy, co jednak nie może być tożsame z twierdzeniem zupełnego braku występowania zjawiska. Przeświadczenie to, potwierdzają dane Komendy Powiatowej Policji w Sępólnie Krajeńskim, z których wynika, iż w 2006 roku przedstawiono 28 zarzutów z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w tym 13 o udzielanie środków odurzających i 15 o ich posiadanie (ustalono 19 podejrzanych). Ponadto według danych Zespołu Diagnostyczno-Leczniczego Bonus w Sępólnie Krajeńskim, w analizowanym roku 3 osoby zgłosiły podejrzenie, że ich bliscy zażywają narkotyki.

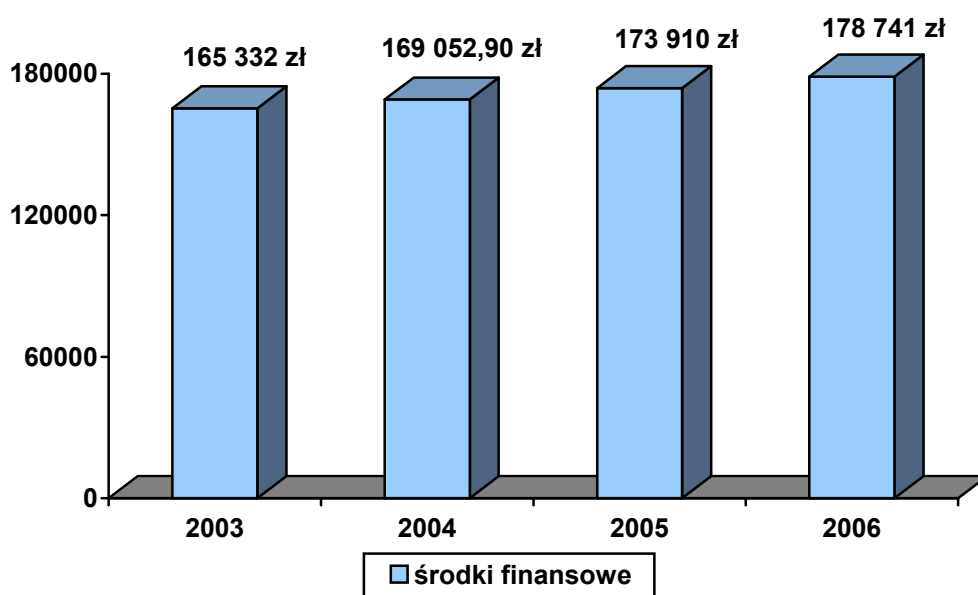
Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu i narkomanii na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, a także podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2007 rok został opracowany na podstawie diagnozy sytuacji szacunkowej, badania zasobów, badań ankietowych oraz danych instytucji wspierających. Z badań ankietowych na temat postaw wobec alkoholu i innych środków uzależniających, którymi objęto 176 osób, wynika m.in., że:

- istnieje dość łatwy dostęp do alkoholu i substancji psychoaktywnych,
- prawie połowa badanych była namawiana do picia lub stosowania środków chemicznych,
- ok. 90% ankietowanych rodziców uważa, że szkolne programy profilaktyczne są wartościowe i stanowią istotny element procesu wychowawczego,
- zmniejsza się (w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego) ilość przypadków picia alkoholu.

W 2006 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie Krajeńskim rozpatrzyła 42 wnioski dotyczące skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, z tego 12 osób skierowano na leczenie.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2003-2006

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie Krajeńskim.

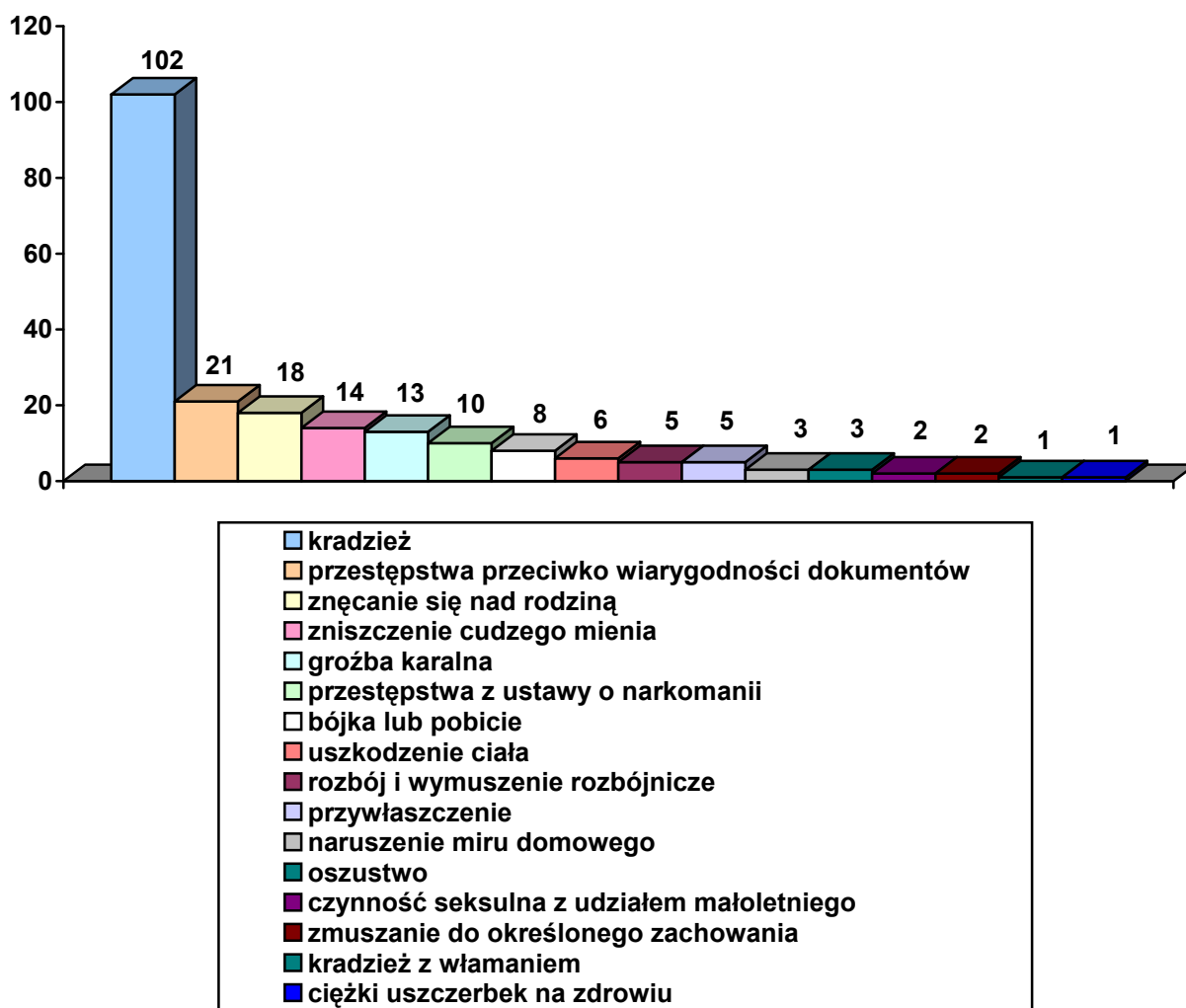
Wielkość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Sępólno Krajeńskie w latach 2003-2006 rosła z roku na rok. W 2003 roku wyniosła 165.332 zł, w roku 2004 – 169.052,90 zł, w następnym wzrosła do 173.910 zł, a w 2006 roku osiągnęła poziom 178.741 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Sępólno Krajeńskie.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2006 roku wynika, iż na terenie gminy Sępólno Krajeńskie odnotowano 214 przestępstw, w tym 155 (63,2% ogółu) w mieście i 59 (36,8% ogółu) na obszarze wiejskim gminy. 24 z nich zostały popełnione przez osoby nieletnie.

Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy Sępólno Krajeńskie w 2006 roku

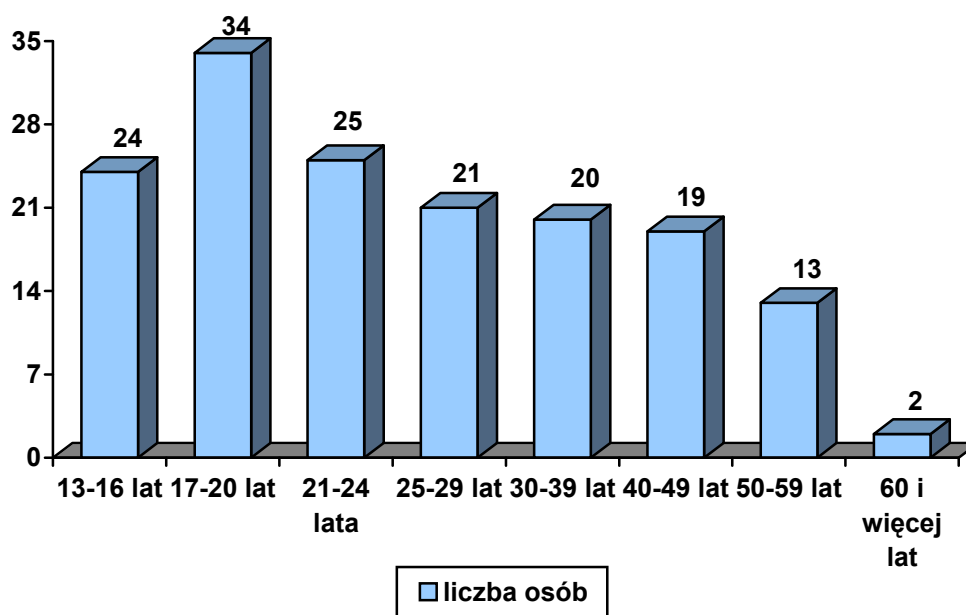

Dane Komendy Powiatowej Policji w Sępólnie Krajeńskim.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami na terenie gminy Sępólno Krajeńskie w 2006 roku były przestępstwa przeciwko mieniu (w sumie 130 zdarzeń). W tej kategorii na terenie miasta zanotowano 74 kradzieże, 1 kradzież z włamaniem, 2 rozboje, 2 wymuszenia rozbójnicze, 3 oszustwa, 13 przypadków zniszczenia mienia i 5 przywłaszczeń, natomiast na terenach wiejskich stwierdzono 28 kradzieży oraz po 1 wymuszeniu rozbójniczym i zniszczeniu mienia. Pod względem ilości drugą kategorią przestępstw były przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów (podrabianie, fałszowanie dokumentu, posługiwanie się dokumentem poświadczającym nieprawdę) – odnotowano ich w sumie 21. Istotne kategorie przestępstw stanowiły również przestępstwa przeciwko wolności (groźba karalna, zmuszanie do określonego zachowania, naruszenie miru domowego) oraz przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece (znęcanie

się nad rodziną) – po 18 przypadków. Warto zaznaczyć, że do tych ostatnich dochodziło najczęściej na terenach wiejskich (12 zdarzeń). Dużym zagrożeniem dla stanu bezpieczeństwa były również przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu (ciężki uszczerbek na zdrowiu, uszkodzenie ciała, bójka lub pobicie) – 17 zdarzeń. Ponadto odnotowano 10 przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomani oraz 2 przypadki wykorzystywania seksualnego małoletniego.

Ujawnieni sprawcy przestępstw odnotowanych w 2006 roku według wieku

Dane Komendy Powiatowej Policji w Sępólnie Krajeńskim.

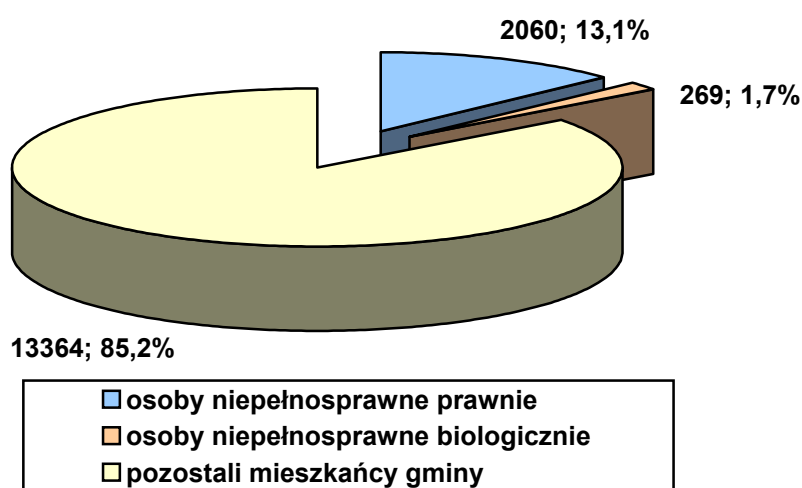
Dokonując analizy wieku sprawców przestępstw odnotowanych na terenie gminy Sępólno Krajeńskie w 2006 roku, należy stwierdzić, iż największą grupę stanowiły osoby młode w przedziale wiekowym 17-20 lat – 34 osoby. Liczne grupy reprezentowały również osoby w wieku 21-24 i 13-16 lat – odpowiednio 25 i 24 osoby. Na kolejnych miejscach znajdowały się osoby w przedziałach wiekowych 25-29, 30-39 i 40-49 lat – odpowiednio 21, 20 i 19 osób. Najmniej liczne grupy stanowiły osoby starsze, wieku 50-59 lat oraz 60 lat i więcej – łącznie 15 osób.

Należy dodać, iż nieletni sprawcy dopuszczali się przestępstw przeciwko mieniu (10 sprawców), wolności (8 sprawców), życiu i zdrowiu (3 sprawców), a także przeciwko wiarygodności dokumentów (2 sprawców) oraz wolności seksualnej i obyczajowości (1 sprawca). Natomiast osoby młode w wieku 17-20 lat były sprawcami kradzieży, rozbojów i niszczenia mienia (24 osoby), a także bójek i pobic (7 osób), znęcania się nad rodziną, groźby karalnej i przestępstw narkotykowych (po 1 osobie).

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

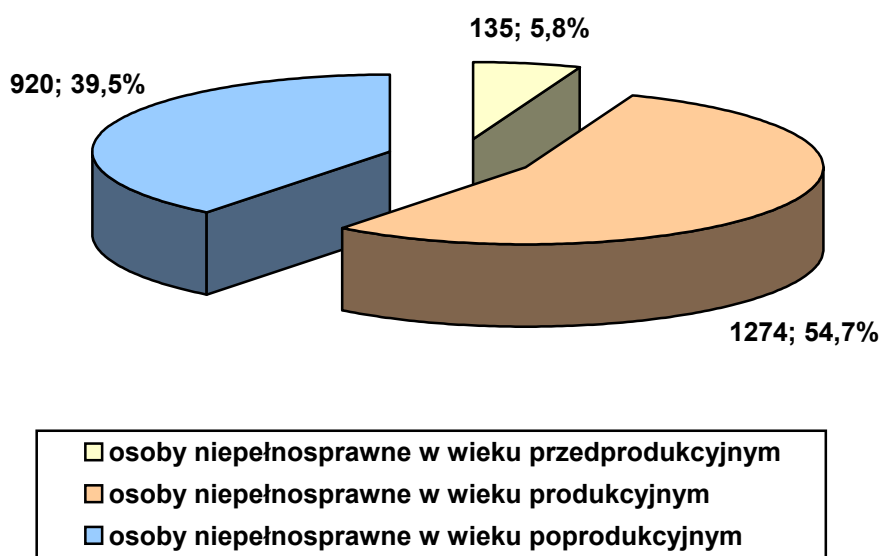
Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 w gminie Sępólno Krajeńskie zamieszkiwało 2.329 osób niepełnosprawnych (w tym 1.121 mężczyzn i 1.208 kobiet), co stanowiło 14,8% ogółu mieszkańców gminy. Grupa osób niepełnosprawnych była silnie zróżnicowana nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania.

W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2006 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Sępólno Krajeńskie skorzystały 276 rodzin liczących 743 osoby i była to czwarta pod względem liczby

beneficjentów, przyczyna udzielania wsparcia). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia.

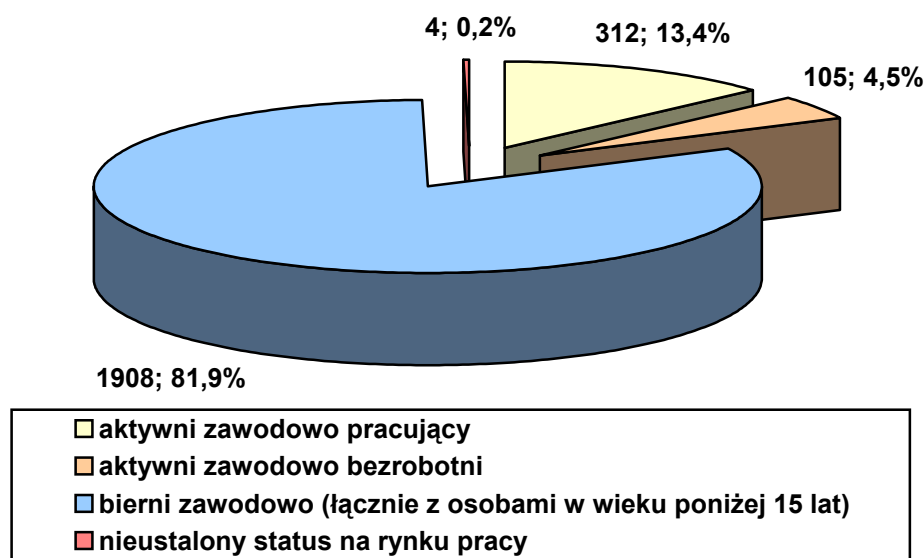
Osoby niepełnosprawne według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku blisko 55% niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym (1.274 osoby), co było zjawiskiem niepokojącym. Liczną grupę reprezentowały również osoby w wieku poprodukcyjnym – ogółem 920 osób. Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły dzieci i młodzież – łącznie 135 osób.

Osoby niepełnosprawne według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

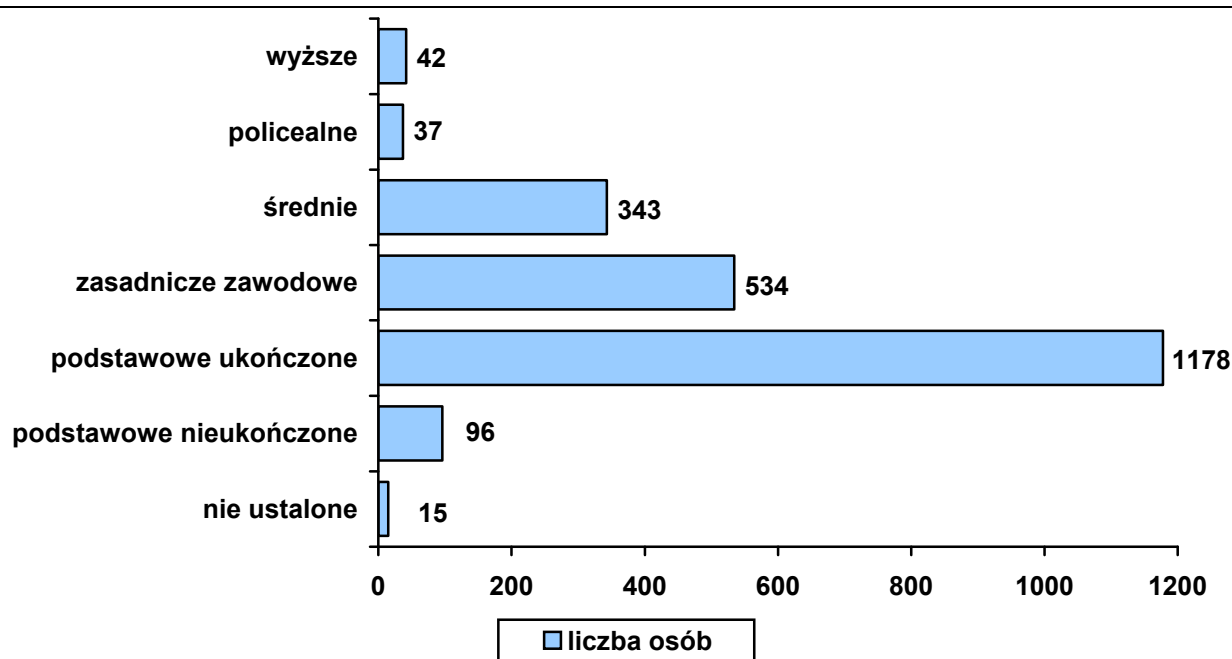

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 1.908 osób. Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 312 osób pracujących i 105 osób pozostających bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy posiadały 4 osoby.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 1.178 osób.

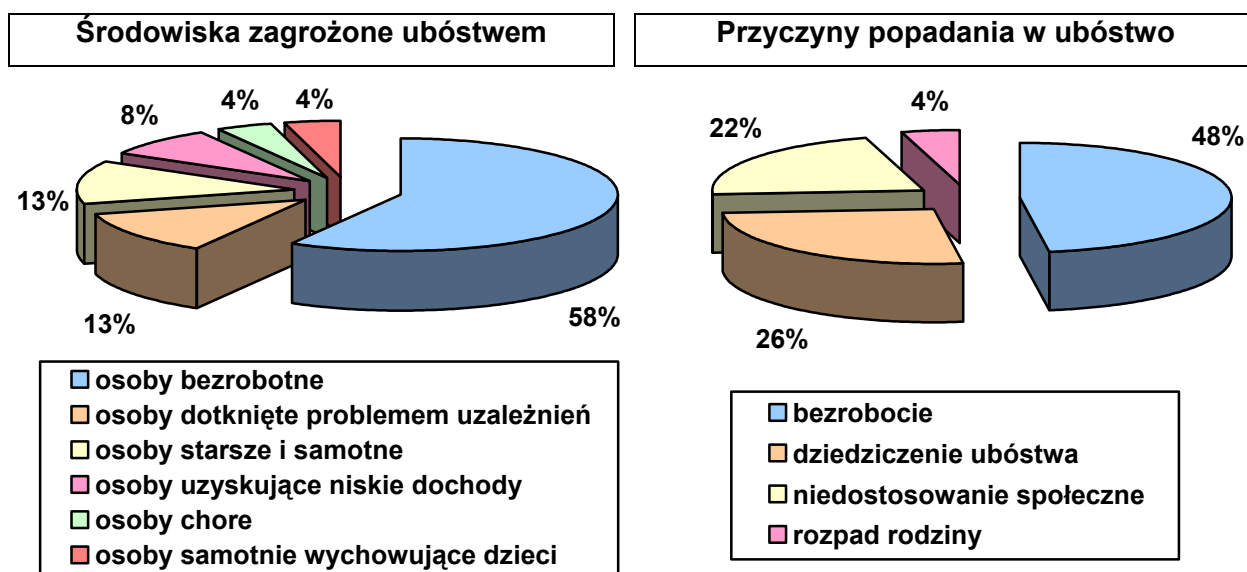
Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia im funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych OPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

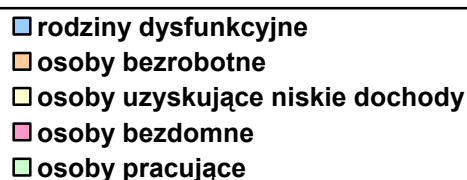
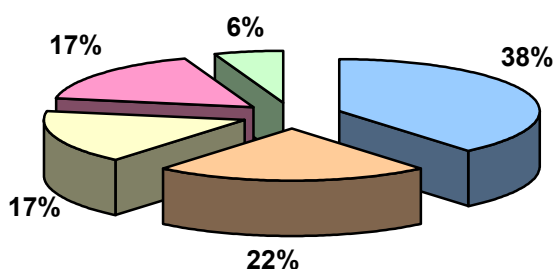
Poniższe wykresy prezentują obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

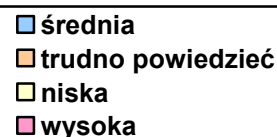
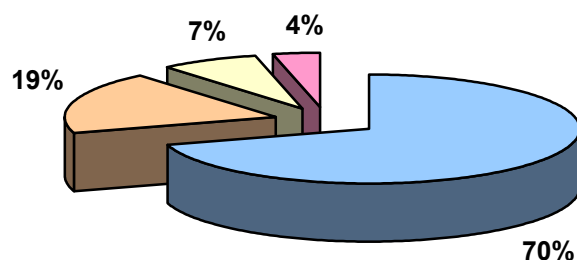
Badania własne Centrum AV.

Według badanych, problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób bezrobotnych (58%) oraz dotkniętych uzależnieniami, starszych i samotnych (po 13%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali bezrobocie (48%), dziedziczenie ubóstwa (26%) i niedostosowanie społeczne (22%).

Środowiska zagrożone uzależnieniami

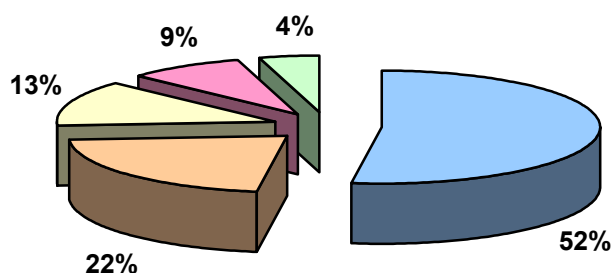
Skala problemu uzależnień

Badania własne Centrum AV.

W kwestii środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były rodziny dysfunkcyjne (38%), osoby bezrobotne (22%) oraz uzyskujące niskie dochody i bezdomne (po 17%). Określając skalę występowania tego problemu, większość badanych (70%) oceniła ją jako średnią. Jednocześnie 19% ankietowanych stwierdziło, iż nie ma zdania na ten temat, 7% osób uznało, że skala uzależnień w gminie jest niska, 4% że wysoka.

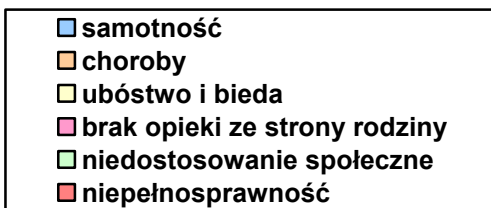
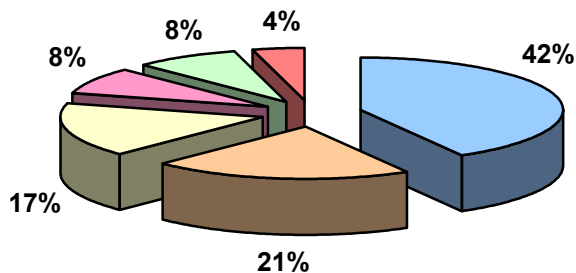
Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

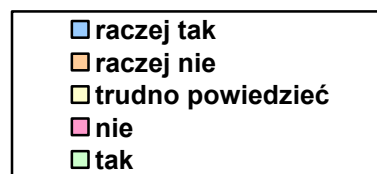
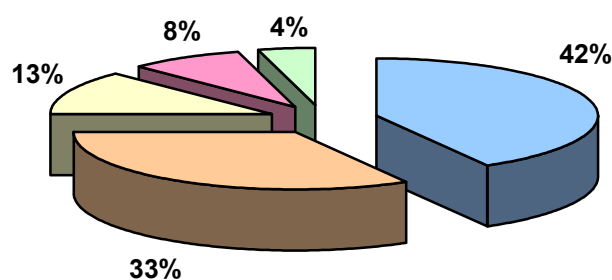
Badania własne Centrum AV.

Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, łącznie 65% ankietowanych wyraziło pozytywną opinię. Odmiennego zdania było w sumie 26% osób, a 9% respondentów nie sprecyzowało swojego stanowiska.

Problemy społeczne dotyczące osób starszych

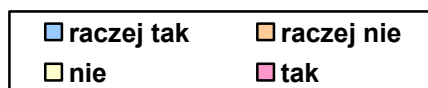
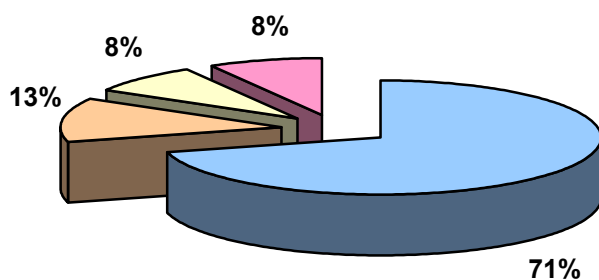
Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

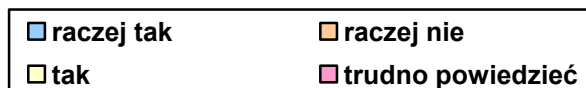
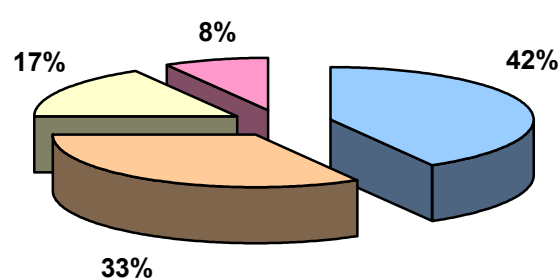
Badania własne Centrum AV.

W kwestii osób starszych badani za najczęstsze problemy dotyczące tę grupę osób podawali samotność (42%) oraz choroby (21%), ubóstwo i biedę (17%). Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, zdania ankietowanych były podzielone. Łącznie 46% respondentów stwierdziło, iż oferta ta jest raczej wystarczająca lub wystarczająca, natomiast 41% badanych było odmiennego zdania. Jednocześnie 13% respondentów nie sprecyzowało swojego stanowiska.

Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

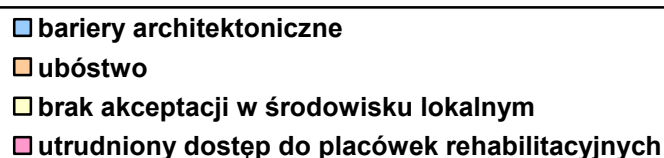
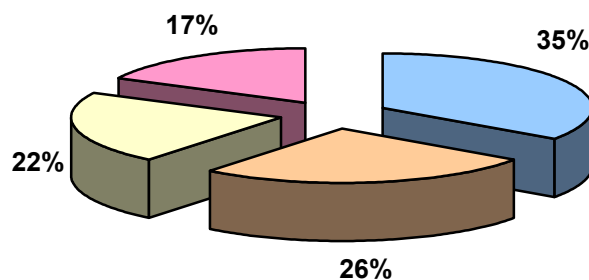
Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca?

Badania własne Centrum AV.

W kwestii akceptacji osób niepełnosprawnych łącznie 79% badanych wypowiedziało się pozytywnie, a w sumie 21% osób było odmiennego zdania. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy ww. osobom, to większość respondentów (łącznie 59%) stwierdziła, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmiennego zdania było 33% ankietowanych, a 8% osób nie wyraziło w tej kwestii opinii.

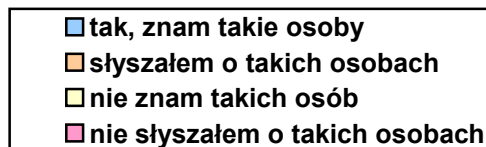
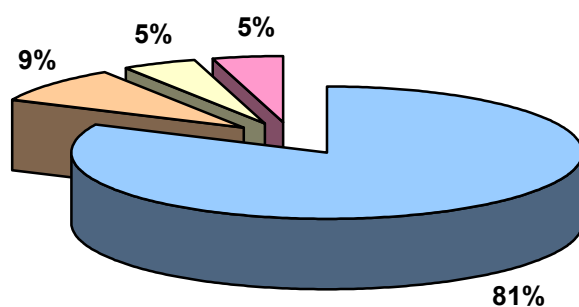
Problemy społeczne dotykające osób niepełnosprawnych

Badania własne Centrum AV.

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali bariery architektoniczne (35%), ubóstwo (26%), brak akceptacji w środowisku lokalnym (22%) oraz utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (17%).

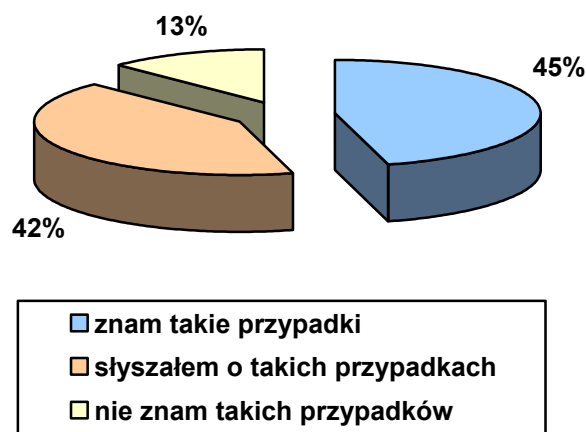
Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

Badania własne Centrum AV.

Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie jest obce jej mieszkańcom. Zdecydowana większość badanych (81%) stwierdziła, iż zna takie osoby, a 9% osób przyznało, iż o nich słyszało. Pozostali badani (10%) odpowiedzieli, iż nie znają osób chorych psychicznie lub też nie słyszeli o fakcie ich zamieszkiwania w gminie.

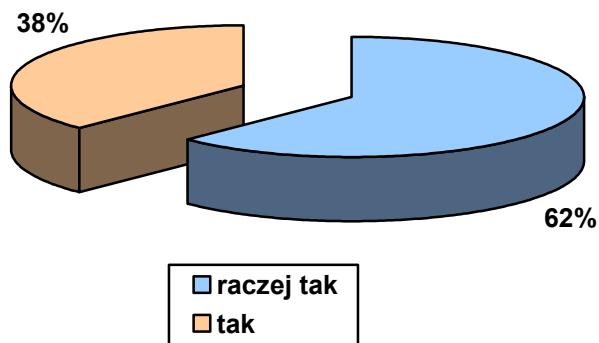
Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

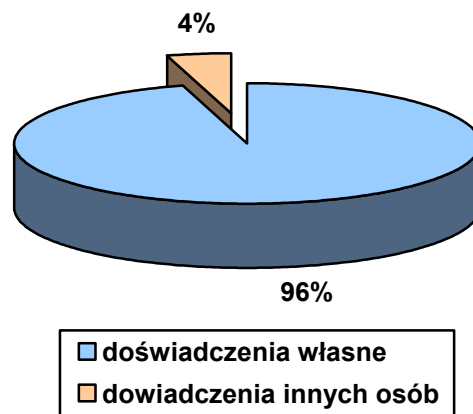
Badania własne Centrum AV.

Podejmując kwestię zjawiska przemocy domowej łącznie aż 87% badanych stwierdziło, iż zna takie przypadki, bądź też o nich słyszało. Odmiennego zdania było w sumie 13% ankietowanych.

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

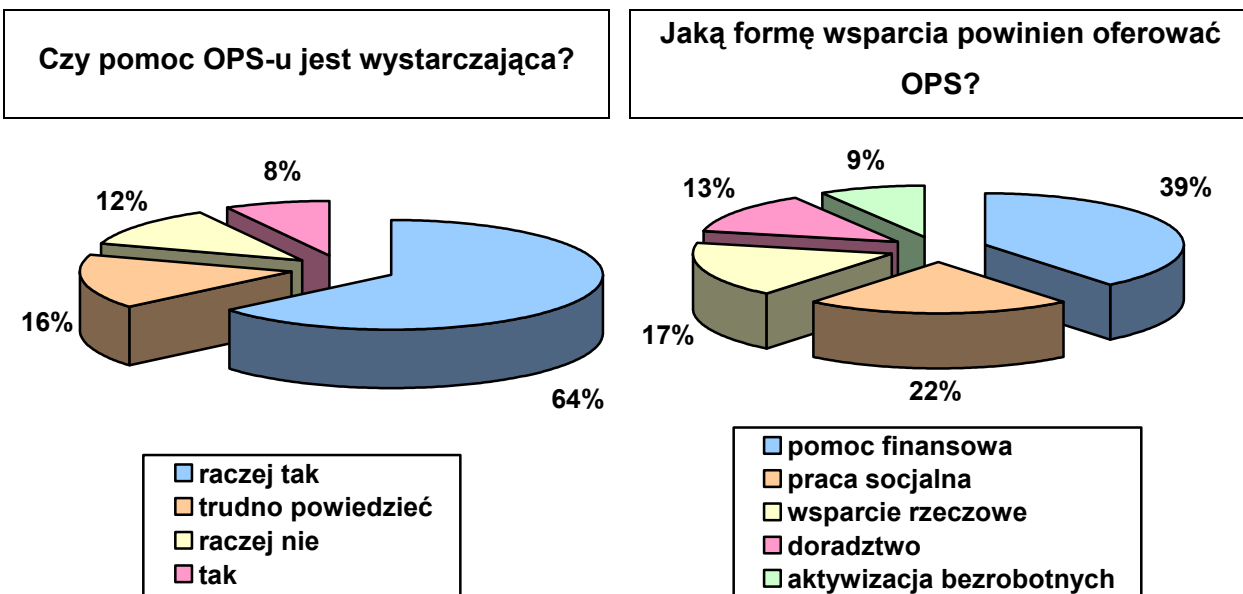

Źródło wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie

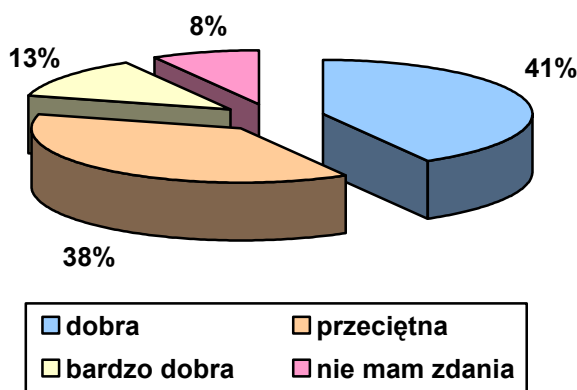
Badania własne Centrum AV.

Jeśli chodzi o kwestię poczucia bezpieczeństwa w gminie, to wszyscy ankietowani stwierdzili, że czują się raczej bezpiecznie (62%) bądź bezpiecznie (38%) w miejscu zamieszkania. Źródłem wiedzy respondentów na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były w głównej mierze doświadczenia własne (96%).

Badania własne Centrum AV.

Ocena pracy pracowników socjalnych

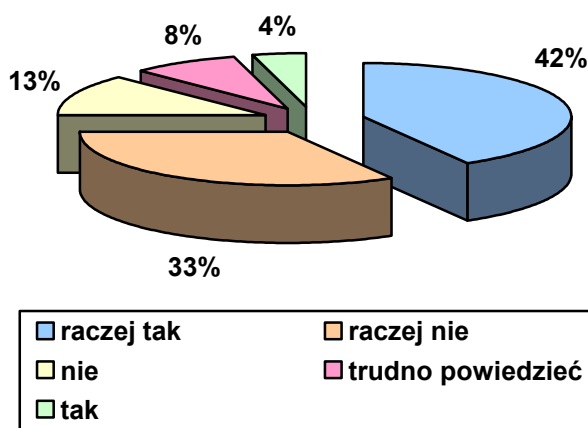

Badania własne Centrum AV.

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez OPS, zdecydowana większość badanych (łącznie 72%) stwierdziła, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmiennego zdania było 12% respondentów, a 16% osób nie było w stanie określić swojego stanowiska. W kwestii form wsparcia, jakie powinien oferować OPS, respondenci najczęściej wskazywali pomoc finansową (39%), pracę socjalną (22%)

i wsparcie rzeczowe (17%). Jeśli natomiast chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, to większość badanych (łącznie 54%) oceniła ją dobrze lub bardzo dobrze. Za przeciętną pracę pracowników socjalnych uznało 38% respondentów, a zdania w tej kwestii nie wyraziło 8% osób.

Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?

Badania własne Centrum AV.

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, ankietowani mieli zdania podzielone. Łącznie 46% badanych wyraziło pozytywną opinię i tyleż samo osób miało odmienny pogląd. Osoby, które nie zajęły w tej kwestii stanowiska, stanowiły 8% respondentów.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy,
- brak danych na temat ukrytego bezrobocia oraz liczby osób zatrudnionych „na czarno”,
- wysokie bezrobocie długotrwałe zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet,
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwałe,
- niechęć do podnoszenia kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwałe,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym,
- brak grup samopomocowych wśród osób bezrobotnych.

Szanse

- wzrost mobilności wśród osób wyjeżdżających do pracy za granicę,
- elastyczne formy pracy, np. samozatrudnienie,
- większy dostęp do środków PUP-u – np. pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Zagrożenia

- wzrost bezrobocia długotrwałego i zjawiska dziedziczenia ubóstwa,
- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych,
- niechęć do podejmowania współpracy władz lokalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,
- brak spójności programów dla bezrobotnych długotrwale z programami umożliwiającymi pozyskiwanie środków z EFS-u,
- utrudniony dostęp do kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- istnienie zjawiska osłabienia więzi rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem, brak poczucia odpowiedzialności za własną rodzinę,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wspieranie przez samorząd instytucji, organizacji pozarządowych i grup pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- zbyt mały przepływ informacji pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- utrudniona komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej i pozarządowej,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- brak ze strony samorządu działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- niski poziom aktywności w poszukiwaniu środków pozabudżetowych,
- nieodpowiednie warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla szerszej grupy dzieci i młodzieży,
- brak działań w zakresie upowszechniania idei wolontariatu.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- doświadczenie organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków finansowych zarówno ze źródeł rządowych, jak i innych,
- członkostwo Polski w Unii Europejskiej szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- sprzyjająca udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży decentralizacja władzy,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dobre przygotowanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi,
- odpowiednio przygotowana baza lokalowa,
- funkcjonowanie bazy leczenia odwykowego,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- włączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- dobra współpraca z Kościołem.

Słabe strony

- deficyt miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- brak wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,

- przedłużające się procedury sądowe odnośnie osób uzależnionych.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy.

Zagrożenia

- niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- istnienie określonego standardu usług dla osób starszych,
- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym, wystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką tych osób.

Słabe strony

- nieprawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy,
- niemożność kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej oraz realizowania się w organizacjach samopomocowych,
- zbyt mała skuteczność w likwidacji barier architektonicznych,
- niski poziom życia osób starszych; wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- brak wolontariuszy pracujących z osobami starszymi.

Szanse

- dokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- podmiotowe traktowanie osób starszych.

Zagrożenia

- brak szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- wzrost liczby osób samotnych,
- brak działań w zakresie uwrażliwiania systemu oświaty na problem osób starszych oraz dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- niedostosowana do osób starszych infrastruktura,
- brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- występowanie zjawiska migracji ludzi młodych na inne tereny,
- występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja, społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- funkcjonowanie organizacji pozarządowych w sferze niepełnosprawności,
- dostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi.

Słabe strony

- zły przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- niski poziom zaangażowania środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- brak działań w zakresie upowszechniania w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,

Zagrożenia

- brak działań w zakresie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,

- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- nieupowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- nielikwidowanie barier architektonicznych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- posiadanie wyspecjalizowanej, zaangażowanej kadry pracowników pomocy społecznej oraz wyspecjalizowanych pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- wysoka świadomość zagrożenia problemami społecznymi pracowników pomocy społecznej,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- brak funduszy na kształcenie pracowników pomocy społecznej, brak prestiżu zawodowego,
- ograniczona pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań,
- ograniczony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Szanse

- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej.

Zagrożenia

- nieodpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- brak współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty,
- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Inne mocne i słabe strony lokalnego systemu polityki społecznej

Mocne strony

- powstanie Uniwersytetu III Wieku,
- dostęp do Warsztatów Terapii Zajęciowej jako formy aktywizacji niepełnosprawnych,
- istnienie prężnej organizacji pozarządowej – Stowarzyszenia Dorośli Dzieciom,
- powstanie Stowarzyszenia „Duże Różowe Słońce”,
- funkcjonowanie świetlicy terapeutycznej dla dzieci z rodzin patologicznych i dysfunkcyjnych,
- dobra współpraca z lokalną prasą.

Słabe strony

- niska świadomość wśród decydentów o skali zagrożeń ze strony patologii społecznych,
- niski poziom aktywności zawodowej mieszkańców gminy,
- niewystarczająca liczba miejsc spotkań dla młodzieży i osób starszych,
- ograniczone zaplecze finansowe na realizację nowych pomysłów i inicjatyw,
- rozluźnienie więzi rodzinnych – brak terapii małżeńskiej,
- niska wydolność i skuteczność służb publicznych w tworzeniu i egzekwowaniu prawa,
- niedostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy,
- brak programów zapobiegających marginalizacji mieszkańców terenów wiejskich,
- niska współpraca wszystkich służb publicznych,
- brak Klubu lub Centrum Integracji Społecznej i Zakładu Aktywności Zawodowej.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom gminy. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim

Ul. Szkolna 8, 89-400 Sępólno Krajeńskie

1. Podmiot prowadzący:

Gmina Sępólno Krajeńskie.

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek, realizując zadania wynikające m.in. z ustaw o pomocy społecznej świadczeniach rodzinnych, postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Kadre jednostki stanowi dyrektor, 8 pracowników socjalnych i 24 innych pracowników.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

4. Udział w szkoleniach kadry zatrudnionej w Ośrodku Pomocy Społecznej:

Kadra zatrudniona w OPS-ie uczestniczy w licznych formach doształcania i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia: „Najnowsze zmiany w ustawie o świadczeniach rodzinnych”, „Postępowanie w sprawie przyznawania świadczeń rodzinnych”, „Praktyczne zasady stosowania procedur wynikających z prawa zamówień publicznych”, „Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się rehabilitacją zawodową niepełnosprawnych”, „Wykorzystywanie seksualne dzieci”, „Interwencja kryzysowa dla osób uwikłanych w przemoc”, „Przemoc w rodzinie – jak rozpoznać i jak zapobiegać”, „Nowe formy pracy ośrodków pomocy społecznej i organizacji pozarządowych”, „Dziecko z ADHD”, „Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczka alimentacyjna”, „Zniewolenie agresją – prawne, diagnostyczne i korekcyjne działania wobec sprawców przemocy”, „Przeciwdziałanie narkomanii”.

Punkt Konsultacyjno-Profilaktyczny ds. Przeciwdziałania Narkomanii

ul. Szkolna 8, 89-400 Sępólno Krajeńskie.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Stowarzyszenie „Dorośli – Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Jednostka prowadzi i organizuje szkolenia w zakresie rozpoznawania narkomanii i sygnałów świadczących o kontaktach dziecka z narkotykami dla rodziców, nauczycieli i pedagogów szkolnych.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do młodzieży mającej kontakt z narkotykami, rodziców dzieci uzależnionych.

Przeprowadzono ok. 400 szkoleń dla młodzieży i rodziców, wydrukowano ulotki i plakaty na temat szkodliwości zażywania narkotyków, dwa razy w tygodniu (w poniedziałki i czwartki) organizowano dyżury.

Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Współuzależnienia i Profilaktyki

ul. Szkolna 4, 89-400 Sępólno Krajeńskie

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Zespół Diagnostyczno-Leczniczy Bonus w Sępólnie Krajeńskim.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- porady informująco-motywacyjne dla osób pragnących podjąć leczenie lub uzyskać informacje na temat terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia,
- sesje psychoterapii indywidualnej dla osób z problemem alkoholowym w rodzinie, dla dorosłych dzieci alkoholików, dla ofiar przemocy w rodzinie,
- sesje psychoterapii grupowej dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych,
- konsultacje i porady psychologiczne dla ww. grup pacjentów,
- diagnoza uzależnienia, współuzależnienia oraz tzw. picia problemowego (ryzykownego).
- sesje psychoterapii grupowej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym. W 2006 roku z usług Poradni skorzystało 171 osób, w tym 98 osób zgłosiło się po raz pierwszy. Osób uzależnionych od alkoholu było 94, a współuzależnionych 77.

Świetlica Terapeutyczna

ul. Baczyńskiego 2, 89-400 Sępólno Krajeńskie.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Samorząd gminy.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- zajęcia opiekuńcze z wykorzystaniem technik plastycznych, informatycznych, teatralnych, kulinarnych,
- zajęcia socjoterapeutyczne,
- zajęcia pomocy w nauce „pogotowie ratunkowe” prowadzone przez wolontariuszy,
- terapia indywidualna dla dzieci szczególnie zaburzonych,
- obóz terapeutyczny dla dzieci,
- bezpłatne posiłki.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

W roku 2006 opieka objęto 69 dzieci w wieku od 6 do 16 lat. 70% z nich to dzieci z rodzin, w których występuje przemoc w rodzinie, objętych procedurą „Niebieskiej karty”.

Punkt Interwencji Kryzysowej

ul. Szkolna 8, 89-400 Sępólno Krajeńskie.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Bezpłatna pomoc prawna, psychologiczna, pedagogiczna, socjalna udzielana trzy dni w tygodniu w godzinach popołudniowych.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Bezpłatną pomoc i wsparcie w Punkcie może uzyskać każdy mieszkaniec gminy oraz innych miejscowości, bez względu na dotykające go problemy społeczne. Ponadto Punkt Interwencji Kryzysowej przygotowany jest do udzielenia pomocy ofiarom handlu ludźmi w ramach Krajowego Programu Zwalczania i Zapobiegania Handlu Ludźmi.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Sępólno Krajeńskie funkcjonuje 37 organizacji pozarządowych oraz są 3 parafie kościoła rzymskokatolickiego i 2 innych kościołów. Pomędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący

podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczącymi współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Jest to corocznie uchwalany przez Radę Miejską „Program współpracy Gminy Sępólno Krajeńskie z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w zakresie działalności pożytku publicznego”. Skutkuje to podejmowanie współpracy z ww. organizacjami w zakresie określonym w ww. programie.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy. Poniżej prezentowane są organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Sępólno Krajeńskie.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE W GMINIE SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE

1. Stowarzyszenie „Hospicjum – Sępólno Krajeńskie” pod wezwaniem Świętego Wawrzyńca, ul. Szkolna 4, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
2. Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Jantar” w Sępólnie Krajeńskim, ul. Szkolna 8, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
3. Stowarzyszenie „Dorośli Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim, ul. Szkolna 8, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
4. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Sępólno Krajeńskie „Wawrzyniec”, ul. Szkolna 8, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
5. Stowarzyszenie „Szansa dla wsi”, Wiśniewa, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
6. Stowarzyszenie „Razem w przyszłość”, Os. Słowackiego 12, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
7. Ochotnicza Straż Pożarna w Iłowie.
8. Ochotnicza Straż Pożarna w Komierowie.
9. Ochotnicza Straż Pożarna w Lutowie.
10. Ochotnicza Straż Pożarna w Lutówku.
11. Ochotnicza Straż Pożarna w Sępólnie Krajeńskim.
12. Ochotnicza Straż Pożarna w Wałdowie.
13. Ochotnicza Straż Pożarna w Zalesiu.

14. Miejski Ludowy Klub Sportowy „Krajna” w Sępólnie Krajeńskim, ul. Chojnicka 19, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
15. Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe” w Sępólnie Krajeńskim, ul. Kościuszki 11, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
16. Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej w Sępólnie Krajeńskim, ul. Kościelna 2, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
17. Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Sępólnie Krajeńskim, ul. Szkolna 8, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
18. Krajeńskie Stowarzyszenie Kupieckie w Sępólnie Krajeńskim, ul. Słoneczna 5, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
19. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Oddział w Sępólnie Krajeńskim, ul. Kościelna 8, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
20. Stowarzyszenie „Bądź z Nami” w Sępólnie Krajeńskim, ul. Szkolna 1, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
21. Krajeńskie Stowarzyszenie Producentów Trzody Chlewnej „Tucz – Krajna”, Piaseczno 55, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
22. Stowarzyszenie „Grupa Producentów Trzody Chlewnej ROL-TUCZ „Wiśniewa”, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
23. Stowarzyszenie na rzecz rozwoju demokracji lokalnych oraz inicjatyw pozarządowych „Bez Granic”, ul. Zielona 10, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
24. Stowarzyszenia „Duże Różowe Słońce”, ul. Szkolna 8, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
25. Koło Polskiego Czerwonego Krzyża, ul. Kościuszki 4, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
26. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Kół Gospodyń Wiejskich i Kótek Rolniczych” Gminy Sępólno Krajeńskie, ul. Kościuszki 4, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
27. „Jesteśmy Tacy Sami”, ul. Hallera 29, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
28. Oddział Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Miejsko-Gminny w Sępólnie Krajeńskim, ul. Kościuszki 4, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
29. Oddział Związku Inwalidów Wojennych RP, Zarząd Oddziału w Sępólnie Krajeńskim, ul. Kościuszki 4, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
30. Oddział Związku Nauczycielstwa Polskiego, Zarząd Oddziału w Sępólnie Krajeńskim, ul. Kościuszki 11, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
31. Oddział Gminnego Związku Rolników, Kótek i Organizacji Rolniczych w Sępólnie Krajeńskim, ul. Przemysłowa 2, 89-400 Sępólno Krajeńskie.

32. Oddział Związku Kombatantów RP w Sępólnie Krajeńskim, ul. Kościuszki 4, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
33. Polski Związek Niewidomych – Koło Powiatowe w Sępólnie Krajeńskim, Os. Słowackiego 10/8, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
34. Ludowy Zespół Sportowy „Xynergia” w Skarpie, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
35. Ludowy Zespół Sportowy „Wiosełka” w Włóściborzu, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
36. Ludowy Zespół Sportowy „Taxus” w Komierowie, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
37. Klub Jeździecki „Grodno-Dwór”, ul. Turystyczna 25, 89-400 Sępólno Krajeńskie.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

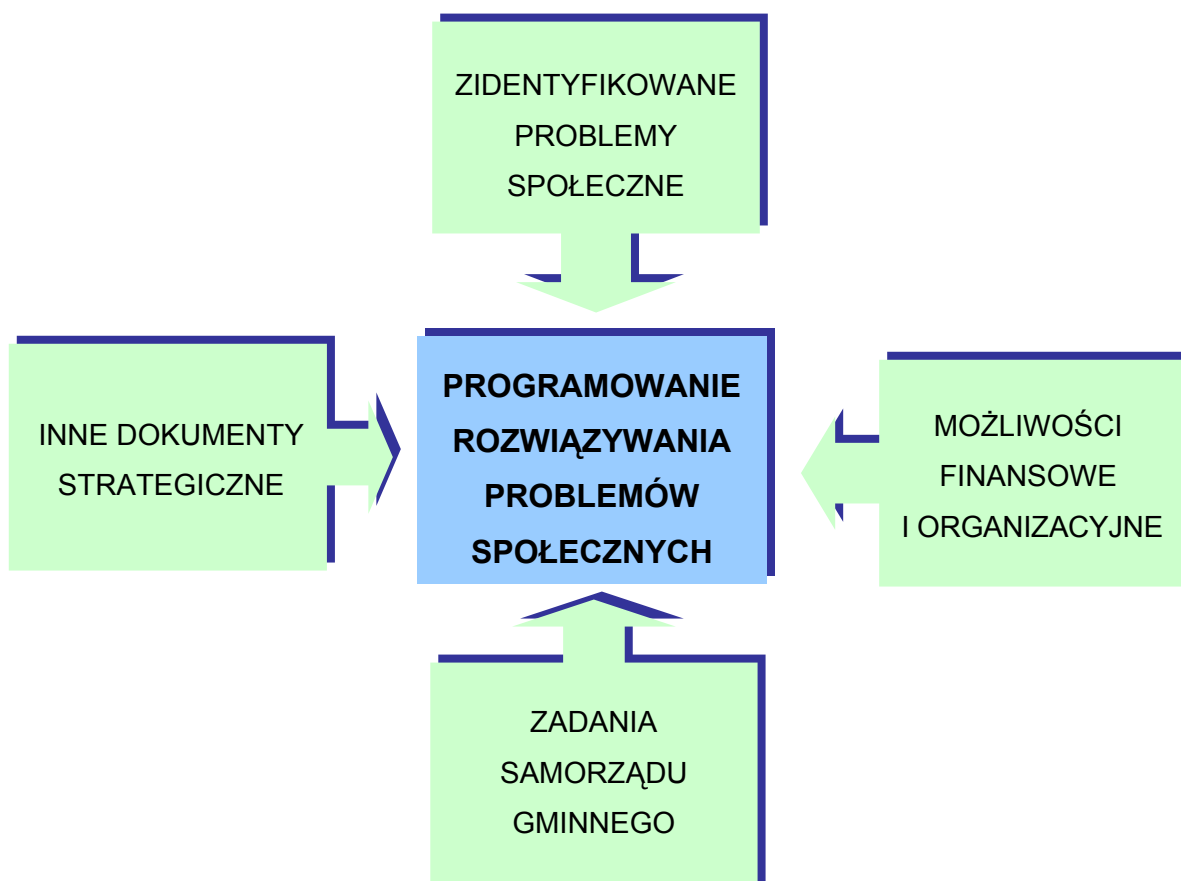
Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Sępólno Krajeńskie korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego, a jest treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż problemami, dla których w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania, są dysfunkcje występujące w rodzinach. Rodzinę należy wzmocnić tak, aby w skuteczniejszy sposób mogła opierać się kryzysom powodowanym przez czynniki i kwestie zewnętrzne, takie jak np. bezrobocie czy też czynniki wewnętrzne, powodujące rozpad pożycia, np. problem alkoholowy. Równie ważne jest przeciwdziałanie ubóstwu, głównie z powodu bezrobocia, które stwarza zagrożenie bezdomnością, oraz udzielenie odpowiedniego wsparcia osobom starszym i niepełnosprawnym – grupom szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływa również kondycja i działalność organizacji pozarządowych. Sektor pozarządowy na terenie gminy należy wzmocnić, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju. W dalszej części niniejszego dokumentu zaprezentowano najważniejsze dla gminy Sępólno Krajeńskie kwestie problemowe, których rozwiązywanie powinno być przedmiotem szczególnej troski ze strony instytucji gminnych i ich społecznych partnerów.

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy wykres przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

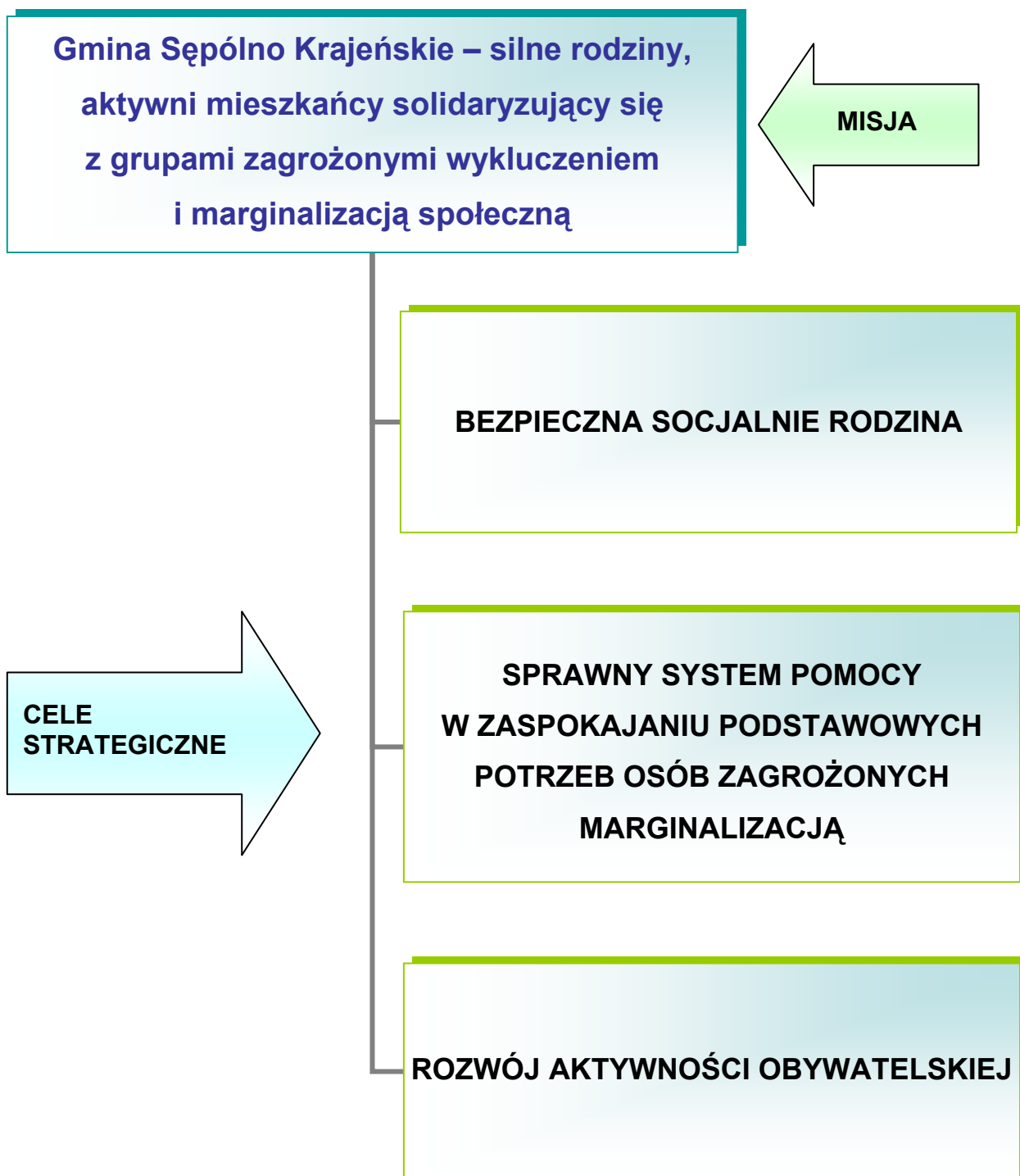
W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**Gmina Sępólno Krajeńskie – silne rodziny,
aktywni mieszkańcy solidaryzujący się
z grupami zagrożonymi wykluczeniem
i marginalizacją społeczną**

3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

1. Podnoszenie jakości i dostępności realizowanego systemu świadczeń rodzinnych.
2. Włączenie rodziców do współpracy z placówkami oświatowymi i wychowawczymi w procesach edukacyjnych i wychowawczych, m.in. poprzez promowanie aktywnych postaw społecznych celem zwiększenia uczestnictwa rodziców w przedsięwzięciach poszczególnych placówek.
3. Rozwój sieci placówek edukacyjnych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, m.in. zwiększenie dostępności bazy już istniejącej, organizowanie czasu wolnego (zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, kluby, boiska, miejsca zabaw) oraz tworzenie nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

1. Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej.
2. Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
3. Tworzenie grup wsparcia dla rodziców dzieci sprawiających problemy wychowawcze.
4. Uruchomienie przy Punkcie Interwencji Kryzysowej telefonu zaufania dla osób i rodzin będących w kryzysie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

1. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemami ubóstwa i bezrobocia:
 - organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole,
 - zapewnienie odzieży i wyposażenia w artykuły szkolne,
 - organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego,
 - organizowanie grup zainteresowań,
 - organizowanie zajęć w ramach świetlic socjoterapeutycznych,
 - organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom.
2. Rozwój sieci świetlic środowiskowych działających w poszczególnych miejscowościach gminy, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
3. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy żłobka lub zapewnienie bezpłatnej lub taniej opieki nad dziećmi w wieku 0-3 lata dla pracujących oraz bezrobotnych, chcących podnieść swoje kwalifikacje zawodowe osób samotnie wychowujących dzieci.
4. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi.

5. Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów specjalistów do spraw interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom i młodzieży.
6. Rozwój nowych form działań osłonowo-aktywizujących na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
7. Opracowywanie i realizacja programów specjalnych na rzecz dziecka i rodziny.

Kierunki działań do celu szczegółowego 4.

1. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
2. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi.
3. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
4. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

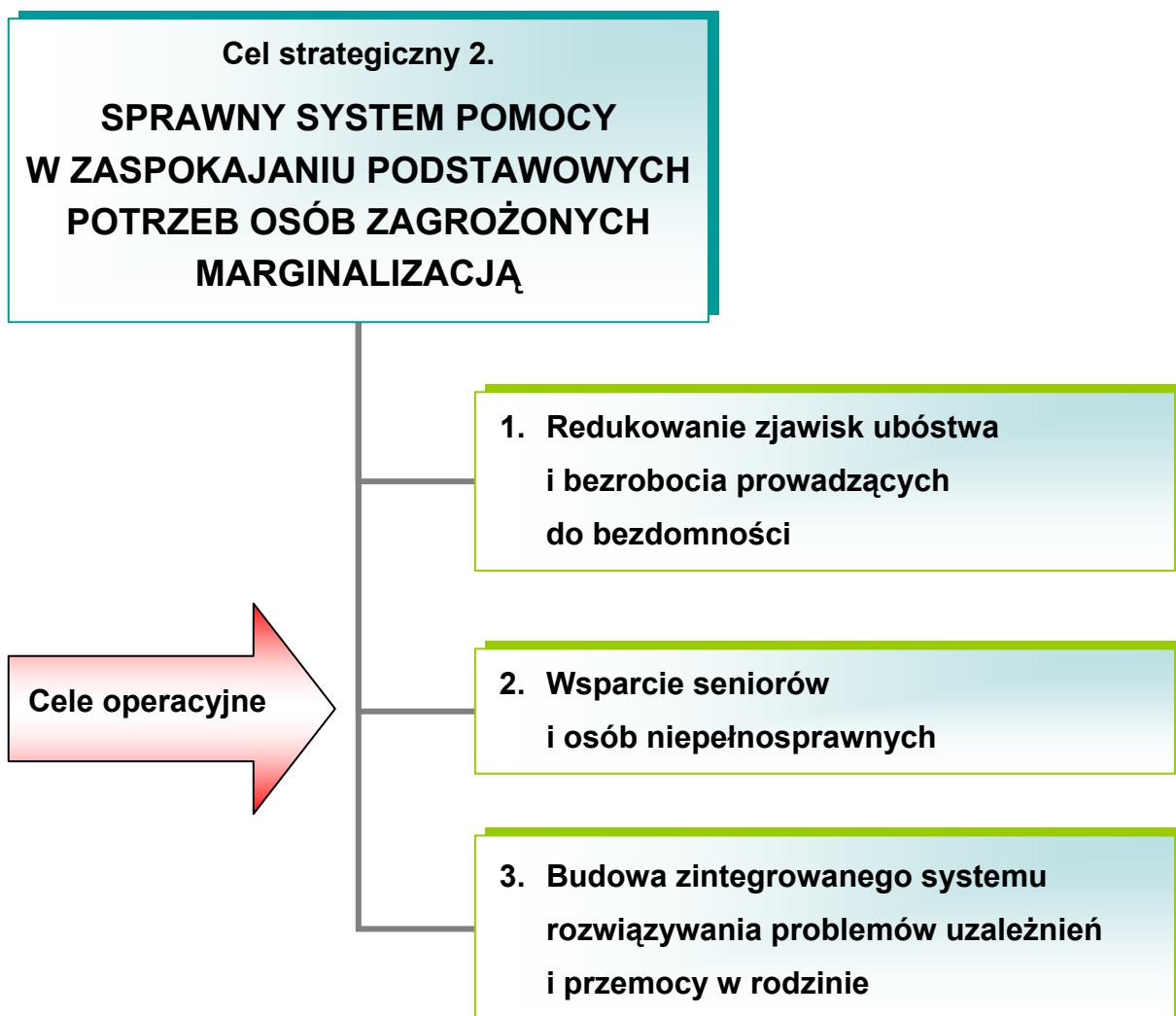
Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym szkoły oraz jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

1. Zmniejszanie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową, realizowaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej oraz współpracujące z nim organizacje pozarządowe.
2. Rozwijanie stałej współpracy jednostek Urzędu Miejskiego, organizacji pozarządowych i Powiatowego Urzędu Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy:
 - organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego,
 - organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych,
 - organizowanie prac społecznie użytecznych,
 - organizowanie szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych (ze szczególnym uwzględnieniem osób powyżej 45 lat),

3. Objęcie pracą socjalną osób marginalizowanych, aby zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia im wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa i zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
4. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy punktu konsultacyjnego dla osób dotkniętych problemami ubóstwa i bezrobocia.
5. Tworzenie na terenie gminy spółdzielni socjalnych.
6. Systematyczne doszkalać pracowników socjalnych w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej – kontraktu socjalnego.
7. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, mogących zorganizować Klub Integracji Społecznej.
8. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy, m.in. poprzez opracowanie i wdrożenie systemu dogodnych ulg podatkowych z tytułu podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej.
9. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
10. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
11. Wsparcie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością poprzez:
 - pracę socjalną, polegającą m.in. na poradnictwie w zakresie możliwości pomocy w opłacie czynszu celem zapobieżenia eksmisji i bezdomności, informowaniu o zamianie mieszkań,
 - udzielanie pomocy finansowej w opłacie czynszu (dodatki mieszkaniowe, zasiłki celowe),
 - zorganizowanie grupy terapeutycznej oraz indywidualnych konsultacji dla osób bezdomnych dotkniętych problemem uzależnień,
 - zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych – podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy schroniska,
 - działania osłonowe na rzecz osób bezdomnych: m.in. pomoc materialną, rzeczową, medyczną, poradnictwo specjalistyczne, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

- reintegrację społeczną i zawodową – organizowanie zatrudnienia socjalnego dla osób objętych programem wychodzenia z bezdomności.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Doradztwo i zachęcanie do rozwoju małych form pomocy dla osób starszych, takich jak rodzinne domy pomocy społecznej, domy dziennego pobytu.
3. Podnoszenie jakości usług opiekuńczych domowych (poprzez zwiększenie liczby opiekunek) obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem
4. Świadczenie usług opiekuńczych domowych i pielęgnacyjnych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Szkolenie profesjonalnych kadr zajmujących się opieką środowiskową.
6. Współpraca z jednostkami ochrony zdrowia w zakresie rozszerzenia oferty pielęgnacyjno-opiekuńczej.
7. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych.
8. Tworzenie na terenie gminy mieszkań chronionych.
9. Rozwijanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych.
10. Upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz dostępnych formach pomocy (m.in. w zakresie opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych) za pośrednictwem Internetu i lokalnych mass mediów lub poprzez powołanie centrum informacji.
11. Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji programów na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
12. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych m.in.:
 - umożliwienie pokonywania różnych poziomów w miejscach, w których występują różnice wysokości,

- stosowanie różnych sposobów orientacji ułatwiających poruszanie się,
 - systematyczne przystosowywanie do potrzeb osób niepełnosprawnych obiektów użyteczności publicznej,
 - tworzenie i oznaczanie miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych.
13. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
14. Rozpowszechnianie idei wolontariatu wśród społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, na rzecz opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
15. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

1. Monitorowanie problemu uzależnień na terenie gminy.
2. Prowadzenie działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych.
3. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Promowanie zmiany zachowań i postaw mieszkańców wobec używek.
5. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej w stosunku do osób łamiących prawo w tym zakresie.
6. Budowa międzyinstytucjonalnych koalicji służących rozwiązywaniu kwestii uzależnień.
7. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej, z szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
8. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod oraz wzmacnianie efektów leczenia – powołanie grup wsparcia dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnień, dorosłych dzieci alkoholików, kobiet uzależnionych.
9. Przeciwdziałanie przemocy domowej i zaniedbaniom w rodzinach dotkniętych problemem uzależnień:

- systematyczne diagnozowanie problemu,
- rozwój i wdrażanie procedury „Niebieskiej Karty”,
- prowadzenie działań interwencyjnych na rzecz ofiar przemocy,
- powołanie grup wsparcia dla kobiet oraz dzieci i młodzieży dotkniętych przemocą i będących świadkami przemocy,
- tworzenie mieszkań socjalnych dla ofiar przemocy.
- wdrażanie programów pracy ze sprawcami przemocy,
- wspieranie działań na rzecz ograniczania przemocy domowej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym szkoły i jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

1. Wzmocnienie roli pracownika socjalnego jako profesjonalisty działającego na rzecz pełniejszej integracji społecznej osób ubogich i wykluczonych społecznie.
2. Systematyczne doszktałanie pracowników socjalnych.
3. Ustawiczne motywowanie pracowników socjalnych do podwyższania swoich kwalifikacji zawodowych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.
3. Coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych.
4. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów.

5. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy, służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.
6. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, np. poprzez Internet, lokalne mass media, utworzenie punktu konsultacji prawnej.
7. Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w gminie, w jak najszerszym zakresie, przez organizacje społeczne, kościół katolicki i inne kościoły, związki wyznaniowe, fundacje, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

1. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi; zwiększenie koordynacji współdziałania z ww. organizacjami.
2. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy; mobilizowanie organizacji pozarządowych do podjęcia lub wzmożenia działalności na rzecz społeczności lokalnej.
3. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
4. Zwiększenie koordynacji działań organizacji pozarządowych już funkcjonujących na terenie gminy poprzez: systematyczny przepływ informacji o podejmowanych inicjatywach, regularne spotkania i wymianę doświadczeń.
5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wykorzystania na potrzeby lokalnej infrastruktury pomocowej obiektów budowlanych będących w posiadaniu gminy, np. budynku szkoły we Włósciborzu, budynku w Piasecznie.
6. Rozwój wolontariatu – podjęcie działań w kierunku powołania Gminnego Centrum Wolontariatu.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym szkoły oraz jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca burmistrza, dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez burmistrza.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,

- saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,

- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiągniętych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczająca na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty OPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.4. PROGRAMY

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Sępólno Krajeńskie stanowi załącznik do Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2007-2013.

3.3.5. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW

Prezentowane projekty powstały w trakcie prac nad dokumentem strategicznym i przedstawimy je na zasadzie „banku pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy wnioskodawcy projektów pozyskają na nie środki finansowe. Należy dodać, że zaproszenie do budowania projektów przekazano organizacjom pozarządowym i instytucjom gminy działającym w obszarze polityki społecznej.

1. „Pomóż sobie i innym”

Wnioskodawca:	Szkoła Podstawowa w Zalesiu, Zalesie 36, 89-400 Sępólno Krajeńskie
Cel strategiczny:	<ul style="list-style-type: none">• potrzeba pomocy osobom uzależnionym (alkoholizm), osobom starszym i samotnym, żyjącym w ubóstwie.• uświadomienie rodzicom i dzieciom negatywnych skutków uzależnień
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none">• cykliczna praca z dziećmi niepełnosprawnymi w celu odciążenia rodziców,• pomoc w pracach przydomowych osobom samotnym i starszym,• integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem
Grupa objęta działaniem:	Dzieci i ich rodziny, osoby starsze, schorowane i samotne

2. „Odnaleźć siebie”

Wnioskodawca:	Stowarzyszenie „Jesteśmy Tacy Sami” przy Zespole Szkół Nr 2, ul. Hallera 29, 89-400 Sępólno Krajeńskie
Cel strategiczny:	Przeprowadzenie działań służących rozwiązywaniu problemów związanych z niepełnosprawnością uczniów placówki oraz problematyką uzależnień. Niepełnosprawność powoduje często obniżenie samooceny, trudności w prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku lokalnym, co przyczynia się do wchodzenia w nieformalne grupy społecznie nieakceptowane, w których często dochodzi do uzależnień, konfliktu z prawem, z rodzicami, myśli i prób samobójczych.

	Aktywne zagospodarowanie czasu wolnego, tworzenie prawidłowych postaw społecznych, współdziałanie na linii dzieci – rodzice – szkoła – instytucje, uświadamianie istniejących zagrożeń spowoduje ograniczenie uzależnień dzieci i młodzieży od nikotyny, alkoholu i narkotyków
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • spadek uzależnień wśród dzieci i młodzieży – przeprowadzenie badań na zakończenie projektu, • kontynuacja działań w założonych klubach, • wyposażenie dzieci i młodzieży oraz ich rodziców w wiedzę na temat uzależnień, sposobu ich rozpoznawania i korzystania z pomocy odpowiednich instytucji. • ściślejsza współpraca rodziców uczniów ze szkoły z środowiskiem lokalnym.
Grupa objęta działaniem:	Uczniowie ZS Nr 2 w Sępólnie Krajeńskim oraz ich rodzice

3. „Prawa – pomocna dłoń”

Wnioskodawca:	Zespół Szkół im. „Prymasa Tysiąclecia – Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Lutowie, 89-406 Lutowo
Cel strategiczny:	Wyciągnięcie pomocnej dłoni do osób potrzebujących
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • zauważenie środowisk potrzebujących pomocy, • współpraca z instytucjami.
Grupa objęta działaniem:	Osoby najbardziej potrzebujące: ubogie, bezdomne i odtrącone

4. „Spędzajmy czas wesoło, pożytecznie i zdrowo”

Wnioskodawca:	Zespół Szkół we Wałdowie, 89-405 Wałdowo 90
Cel strategiczny:	Zmniejszenie zagrożenia demoralizacją i patologią. Wyrabianie nawyku pożytecznego spędzania czasu wolnego od nauki szkolnej. Dostarczanie dzieciom pełnowartościowego posiłku (podwieczorku). Umożliwienie rozwijania zainteresowań dziecka pod okiem fachowców
Cele szczegółowe:	Dzieci nauczą się pozyskiwać informacje poprzez Internet. Pod okiem nauczycieli odrobnią lekcje, przygotują się lekcji, będą

	uzyskiwały lepsze wyniki w nauce. Nie będą wahały się po wsi, zmniejszy się liczba rozbojów z udziałem dzieci i młodzieży. Zajęcia będą realizowane w ciągu roku szkolnego w Zespole Szkół w Wałdowie, po skończonych zajęciach lekcyjnych w godzinach od 15-tej do 18-tej.
Grupa objęta działaniem:	Dzieci i młodzież uczęszczające do Zespołu Szkół w Wałdowie. Szkoła zapewni im efektywne spędzanie wolnego od nauki czasu.

5. „Zajęcia sportowe (pozalekcyjne), dożywanie młodzieży”

Wnioskodawca:	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Sępólnie Krajeńskim, ul. Przemysłowa 15, 89-400 Sępólno Krajeńskie
Cel strategiczny:	Pomoc uczniom z rodzin zaniedbanych i patologicznych w dożywianiu i spędzaniu wolnego czasu
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • alternatywa spędzania czasu wolnego – zajęcia pozalekcyjne (sekcja piłki siatkowej, koszykowej i nożnej), • dożywanie młodzieży najuboższej
Grupa objęta działaniem:	Młodzież (odizolowanie od środowisk patologicznych)

6. „Centrum Informacji Młodzieżowej – Informacja dla Wszystkich”

Wnioskodawca:	Stowarzyszenie „Dorośli- Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim, ul. Szkolna 8, 89 - 400 Sępólno Krajeńskie
Cel strategiczny:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie Centrum Informacji Młodzieżowej dostępnego dla młodzieży uczącej się, studentów, absolwentów, młodych osób bezrobotnych – czynnego od poniedziałku do soboty. 2. Prowadzenie szkoleń mających na celu zapoznanie dzieci i młodzieży z nowymi technologiami, możliwościami pozyskiwania i umiejętnego wykorzystywania informacji w ich miejscu zamieszkania – świetlice wiejskie. 3. Propagowanie i wypracowanie nawyku korzystania z już istniejącej bazy informacji CIM w miejscu podstawowego działania. 4. Rozpoznawanie potrzeb młodzieży, jej problemów i prób ich rozwiązywania oraz dostosowanie informacji zgodnie

	<p>z oczekiwaniami młodzieży. Młodzież będzie mogła korzystać z informacji i wiadomości dotyczących m.in.: edukacji, rynku pracy, szkoleń, środowiska, spędzania czasu wolnego, sportu, kultury, wymiany międzynarodowej młodzieży, wolontariatu, podróżowania.</p> <p>5. Rozwijanie przez młodzież CIM umiejętności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bycia tolerancyjnym w poszanowaniu drugiego człowieka bez względu na pochodzenie, wyznanie, przekonania polityczne, płeć, status materialny czy kolor skóry, • poszanowania prywatności i zachowania dyskrecji, • wspólnego wypracowania przez młodzież i pracowników CIM nowych strategii i nabycie umiejętności stosowania nowych narzędzi w poszukiwaniu informacji, a także w rozszerzeniu własnej wiedzy i zainteresowań, • rozpoznawanie potrzeb informacyjnych, sposobów dostarczania informacji, zarządzania i rozwoju usług informacyjnych poprzez udział młodzieży w pracach CIM. <p>6. Zdobywanie przez młodzież nieodpłatnie informacji aktualnych, wiarygodnych i sprawdzonych, precyzyjnych i kompletnych telefonicznie, za pomocą poczty elektronicznej i osobiście przez pracowników CIM w jak najkrótszym czasie.</p> <p>7. Dotarcie do jak największej liczby młodzieży z uwzględnieniem ich potrzeb, środowiska czy grupy.</p> <p>8. Współpraca z organizacjami i instytucjami młodzieżowymi lub pracującymi z młodzieżą (z uwzględnieniem programu Eurodesk).</p> <p>9. Możliwość dostępu przez młodzież do informacji dzięki nowym technologiom i rozwój umiejętności posługiwania się nimi (w tym korzystanie z bezprzewodowego Internetu).</p> <p>10. Zwiększenie dostępu do informacji poprzez wykorzystanie nowych technologii, a tym samym wyrównanie dysproporcji między możliwościami młodzieży z małych miejscowości a dużych aglomeracji.</p> <p>11. Budowanie społeczeństwa informacyjnego.</p> <p>12. Rozszerzenie przez młodzież swoich wiadomości ogólnych o świecie oraz wiadomości i informacji związanych</p>
--	---

	<p>z zainteresowaniami.</p> <p>13. Zwiększenie przez absolwentów swojej „atrakcyjności” na rynku pracy poprzez zdobycie umiejętności obsługi urządzeń biurowych, komputera, aplikacji biurowych, udział w szkoleniach, stażach itp.</p> <p>14. Zwiększenie dostępu do informacji dotyczących prowadzenia własnej działalności gospodarczej, możliwości uzyskania kredytów.</p> <p>15. Stworzenie łatwego dostępu do informacji o Unii Europejskiej, o możliwościach znalezienia tam legalnej pracy.</p> <p>16. Zwiększenie świadomości o korzyściach płynących z pracy wolontaryjnej oraz zacieśnienie współpracy z organizacjami zajmującymi się wolontariatem europejskim.</p> <p>17. Utworzenie komputerowej bazy informacji o szkołach ponadgimnazjalnych, szkołach wyższych i o rynku pracy</p>
<p>Cele szczegółowe:</p>	<p>Pierwszym etapem realizacji projektu będzie opracowanie materiałów informacyjnych na temat działalności Centrum Informacji Młodzieżowej. Jest to ważny punkt, którego realizacja ma duży wpływ na liczbę odwiedzających naszą placówkę.</p> <p>Planujemy opracowanie i wydrukowanie plakatów i ulotek informacyjnych, które obok istniejącej już strony internetowej będą promowały ideę informacji młodzieżowej w Polsce.</p> <p>Naszym celem jest dotarcie z informacją na temat CIM do każdego mieszkańca naszej gminy. Jest to bez wątpienia trudne, ale wykonalne. Pragniemy, aby nasze logo CIM znał każdy młody człowiek z terenu miasta i wsi.</p> <p>Zakup nowego sprzętu komputerowego i rozbudowa istniejącej bazy informacji to kolejny etap realizacji projektu. Ważnym elementem jest zakup laptopów, by zwiększyć dostępność do sprzętu w trakcie zajęć w świetlicach wiejskich. W tym czasie Centrum Informacji Młodzieżowej będzie promować zagadnienia związane z wolontariatem, informacją młodzieżową itp.</p> <p>Będziemy odwiedzać świetlice wiejskie, których w gminie jest 19, w celu promowania nowoczesnych technologii wśród młodzieży z terenów wiejskich. Jest to bez wątpienia najważniejszy punkt projektu. Jest on ściśle związany ze strukturą społeczną naszej</p>

	<p>gminy, którą w znacznym stopniu stanowią tereny popegeerowskie. To właśnie młodzież z tych wsi ma bardzo utrudniony dostęp do informacji, a zwłaszcza tej rozpowszechnianej elektronicznie. Naszym celem jest kontynuowanie spotkań w świetlicach wiejskich, na których młodzi ludzie niejednokrotnie po raz pierwszy mają kontakt z laptopem, Internetem bezprzewodowym, rzutnikiem multimedialnym, nowoczesnymi nośnikami danych (dysk przenośny, pamięć zewnętrzna), aparatem cyfrowym. Młodzież może się przekonać, że komputer to narzędzie, które służy nie tylko do grania – jest przenośnym studium fotograficznym, encyklopedią itp. W siedzibie Centrum Informacji Młodzieżowej młodzież będzie mogła korzystać z sali komputerowej, w której znajdują się komputery z łączem internetowym, ksero, skaner, odpowiednie oprogramowanie biurowe, literatura fachowa, informatory itp. Młodzi ludzie będą mogli liczyć na pomoc w różnych sytuacjach życiowych, doradztwo zawodowe. CIM współpracuje z Punktem Konsultacyjno-Profilaktycznym do spraw Przeciwdziałania Narkomanii; możliwe są konsultacje i fachowe wsparcie dla osób młodych (uzależnionych). Będziemy promować wolontariat jako sposób na walkę z nudą (jako Stowarzyszenie jesteśmy organizacją goszczącą wolontariuszy europejskich). Wszystkie usługi świadczone w CIM będą nieodpłatne i zgodnie z wytycznymi zawartymi w Europejskiej Karcie Informacji Młodzieżowej. Centrum, wbrew nazwie, będzie dostępne dla wszystkich, a nie tylko dla młodzieży.</p>
Grupa objęta działaniem:	Dzieci i młodzież, osoby niepełnosprawne

7. „Profilaktyka dla dużych i małych”

Wnioskodawca:	Zespół Szkół Nr 3, ul. Szkolna 1, 89-400 Sępólno Krajeńskie
Cel strategiczny:	<ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałanie uzależnieniom, • rozwój umiejętności prospołecznych
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z konsekwencjami używania środków psychoaktywnych i uzależniających, • rozwój umiejętności społecznych: odmawianie, radzenie sobie w trudnych sytuacjach, • kształtowanie postaw i wartości.
Grupa objęta działaniem:	Dzieci w wieku od 7 do 16 lat

8. „Przyjazna przystań – Podaj rękę”

Wnioskodawca:	Świetlica Terapeutyczna, ul. Baczyńskiego 2, 89-400 Sępólno Krajeńskie
Cel strategiczny:	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie dzieciom pokrzywdzonym przez los bezpiecznego miejsca, • zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie bezpiecznego, ciepłego miejsca, • zmiana postaw i wartości, • rozwój umiejętności psychospołecznych (komunikacji, radzenia sobie ze złością, poczucia wartości), • rozwój zainteresowań, • pomoc w nauce, • pomoc socjoterapeutów poprzez grupowe zajęcia terapeutyczne, • dożywanie.
Grupa objęta działaniem:	70 dzieci i młodzieży w wieku 6-16 lat wychowujących się w środowiskach dysfunkcyjnych, z trudnościami w funkcjonowaniu społecznym

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.